

O'ZBEKISTON YOZUVCHILAR  
UYUSHMASI

# OMON MATJON

MAQSUDAM

*She'rlar*

TOSHKENT  
«ADABIYOT»  
2021

Loyiha rahbari  
**Sirojiddin SAYYID,**  
*O'zbekiston xalq shoiri*

Mas'ul muharrir  
**G'ayrat Majid,**  
*O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, shoir*

To'plab, nashrga tayyorlovchilar:  
Marhabo QO'CHQOROVA – filologiya fanlari doktori,  
Diyor MATJONOV

O'zbekiston xalq shoiri Omon Matjonning she'riyati misralarida aytgani kabi hammaning o'zi, o'zligidir. Bu she'riyat qalblarga nur, harorat bag'ishlaydi. Takror-takror o'qiging, qo'shiqlarga aylanib ketgan satrlarni tinglaging kelaveradi. Ushbu mo'jaz to'plamda shoirning qo'shiqlarga aylanib ketgan, adabiyot ixlosmandlarining tili-yu dilida yod bo'lib ketgan she'rlaridan tartib berildi.

ISBN 978-9943-7106-4-1

© Omon Matjon, 2021  
© «Adabiyot», 2021

---

## YURAKKA

O'zi yaratdi-yu seni tabiat,  
Lekin tinchimadi sen yaralgandan.  
Bu tor siyna ichra bandisan abad,  
Tabiatning senga rashki kelgandan.

Balli! Asirlikda kechgan umring ham  
Hikmatlar tikloldi fazodan yuksak.  
Sig'dirolmas edi ko'ksiga olam,  
Ozod o'ylaringni bir-bir sanasak.

Qanday mo'jizalar ko'rardi bashar,  
Beqafas yaralgan bo'lsayding agar.

## SHE'RIYAT

*...O'z oroling bo'lsin.  
"Dhammapada"*

She'riyat – hammaning o'zi, o'zligi!  
She'riyat o'zing-ku, qalbdan qalblarga  
Ezgulikning beqiyos ganjin  
Ishonch qog'ozisiz eltib berguvchi!  
...Men ham shoshilyapman senga, she'riyat!  
Unvon, yo'llanmalar tegmasa hamki,  
Sen sari ketguvchi ulkan kemadan  
Faqat yuklarimga joy topsam, mayli.  
She'riyat!  
Shu ishonch tinchitmas takror,  
Sirli kashflar sari sudrar solimni.  
Senga sodiqligim bayrog'i shulki,  
Har gal,  
    har she'rimda,  
        har tepganda qalb –  
O'zim o'z qalbinning bo'lsam Kolumbi.

\* \* \*

Belanchakda yotar koinot,  
Chayqalmasa tinmasmi yig'i?!  
Bizni chayqab turgan bu hayot  
Kimlarningdir so'nggi qo'shig'i.

Samovot – bir juldur dasturxon,  
Somon yo'li unda qand yuqi,  
Tunga va'da etar oltin non  
Yulduzlarning so'nggi qo'shig'i.

Osmon ingrab chiqar goh tunda,  
Qorga to'lar bog'lar bo'shlig'i.  
Bahor va'da etadi unga  
Bo'ronlarning so'nggi qo'shig'i.

Men na kun, na tunman samoda,  
Bir oshiqman yerda bor-yo'g'i.  
Menga nelar etasan va'da,  
Ey sevgining so'nggi qo'shig'i?!

\* \* \*

Boshqalardek sevishdik biz ham,  
Kuyib yurdik boshqalar kabi.  
Bu savdoni baxt bildik biz ham,  
Baxtdir, dedik visol, yor labi.

Boshqalardek duch kelib qolsak,  
Olislardek ming bor qayrilib.  
Mana, biz ham bebaxt, beqarsak  
Boshqalardek ketdik ayrilib.

Ishqning qoldi faqat ozori,  
Qalam, qog'oz – meros bir yalov.  
Qalbimdadir ishqning mozori,  
Yonib qoldi unda bir olov.

Ishqdan faqat shu qoldi menga,  
Olov yonar, sen-chi, yo'qsan, yor.  
Kelolmaysan o'z maqbarangga,  
Unga gullar qo'yar boshqalar.

## MAQSUDAM

*Umr yo'ldoshim Maqsudaga*

Falakda agar bir yaxshilik bo'lsa,  
Shu mening boshimga tushgandir, shukr.  
Aslida, insonga nur yig'moq uchun –  
Shu'la izlash uchun berilar umr.

Ona nafasidan kamnasib, lekin  
Oliy e'zozlarni ko'rdim hayotda.  
Dunyoda bir zotning mehrin qozonib,  
Mag'rur yashamoqning mezoni katta.

Men taqdir nonini injilmay tishlab,  
Bor elning baxtidan shodon bo'laman.  
Suyuklim qalbida to sog'inchi bor,  
Men, demak, xaliman, hamon bo'laman.

### **ESHIGINGDAN O'TAMAN...**

Kuz yoysa ham yo'llarga xazon,  
Qor ko'msa ham borliqni butun,  
Ko'klam kelib, ursa ham xandon,  
Eshigingdan o'turman bir kun.

Sochlaringga tushsa hamki oq,  
Peshanangni bossa ham ajin,  
Kirganda ham gavdamga titroq,  
Eshigingdan o'turman bir kun.

Mayli, shunda tanimasang ham,  
Yoki desang, ko'rmayin turqin,  
Yoshim yutib, boshim qilib xam,  
Eshigingdan o'turman bir kun.

Meni demay yumsang ham ko'zing,  
Xonang qolsa zulmatga tutqun,  
Xotirangga sham bo'lib o'zim,  
Eshigingdan o'turman bir kun.

Vaqtim yetib chiqsa bu jonim,  
Dardlarimga yasalsa yakun,  
Qabristonga tobut ichra jim  
Eshigingdan o'turman bir kun.



\* \* \*

Diydor ko'zgusida kavsar onalar,  
Umr mulkida bosh shahar onalar.

Bir etak qiz berdi Rasuliga Haq,  
Chun turmush hadisini yozar onalar.

Farzandlar yer va el sha'nin toptasa,  
Qalbi yaproq kimin butrar onalar.

Ofat kuni tashlab qochmadi elin,  
Chun Shayx Kubroga Hojar-onalar.

Ota izmi eltsa Rumiyni hajga,  
Bir duosi Makka qadar-onalar.

Adolat shayini hech bozorda yo'q,  
Joy bormi, ko'rmasa zarar onalar.

Omon, sen tuz ichgan barcha uylarda,  
Onang ko'zi bilan boqar onalar.

## SHOIRNING UMRI

Shoir kim?

Gohida anglamak mushkul.

Bir boqsang-kamalak, bir boqsang bulut!

Bir boqsang-yulduz-u, bir boqsang ildiz.

Bir joyda paydo-yu, bir joyda unut.

Odamlar ustida, jahongirman deb,  
Mustabid hokimlar toj ko'targanda.

Erkin orzularni ko'kka solgan-u,  
Sabrli qullarni etib sharmanda.

Odamlar ustida, erkinlikman deb,  
Yovlar zanjirlardan qurganda osmon,  
Qo'li tili bog'liq holda ham uning –  
Qalbi tepaverdi xalqim deb hamon.

Odamlar ustida, ezgulikman deb,  
Goh ta'ma-yulg'ichlik yozganda panja.  
Zamindan bir ilinj kutgan ham o'sha,  
Onalar qabrini tavof etganча...

Odamlar ustida go'zallikman deb,  
Ming noz ila goho raqs tushsa yolg'on.  
Qo'lidagi gulni asragan ham u,  
Muhabbatli yurak pokdir har qachon!

U na maloikdir va na payg'ambar,  
Bir kishilik umri shu qadar nurli!  
Bizning oramizga porlab yashashga  
Uni kim yuborgan, shunisi sirli?!

\* \* \*

Qalbidan sir axtarmagil sen,  
Yashirin bir sir unda yo'qdir.  
Yaxshisi sen jimgina kelu  
Yonginamda bir nafas o'tir.

Yoniq qalbin ufqda qo'yib,  
O'y suradi horg'in tabiat.  
Qo'llarida titraydi osmon,  
Savollarga go'yo to'la xat.

Turnalarning saflari bilan  
Xayr, kuz, deb yozar u ko'kka.  
So'ng Quyosh va Yerni qaygadir  
Jo'natar qish otli konvertda...

Sen savollar bermagil menga,  
Borliqni ham tergama bu dam.  
Bu ulug'vor maktub ichida  
Bilsang, bormiz ikkalamiz ham.

Uchib ketar fursat oq kaptar,  
Qo'y, bilmayman, bu xat kimgadir?  
...Yaxshisi sen jimgina kelu  
Yonginamda bir nafas o'tir.

\* \* \*

Xayolimda yashar bir nargis,  
Alvon-alvon tong va'da etar.  
Lekin uning alvon rangini  
Tongda quyosh olar-da ketar.

Xayolimda yashar bir nargis,  
Yulduzlardan hidlar jam etar.  
Osmonimning xush hidlarin ham  
Daydi yellar olar-da ketar.

Xayolimda yashar bir nargis,  
Siynasini bolga kon etar.  
Dunyo ko'rgan arilar buni  
Ko'rmay o'tmas – olar-da ketar...

Xayolimda yashasa ham ul,  
Yasholmadi daxlsiz butkul.

## SIRLARIM

O'ynashib barmoqlaring  
 Bir-bir ko'zimni yopsalar,  
 Sevgidan roz aylayin  
 Tong qushlari uchgan mahal.  
 Kuylayin osmon to'lib,  
 Kuylayin olamga man, –  
     Sen agar mashshoq bo'lib,  
     Nay agar bo'lganda man!

Ona yurtim husniga  
 Mot bo'lib, ko'ngil qo'yib,  
 Har urug'ning ko'ksiga  
 Mavj iyib, g'ulu iyib.  
 Bo'lsa kim g'aflat panoh,  
 Toshqin solardim unga man, –  
     Sen agar bo'lganda tog',  
     Soy agar bo'lganda man!

Tongda quyoshning shu'lasini  
 Shabnamda izlar tuyg'ular.  
 Tog'da ohular galasi,  
 Dilda sehrli cholg'ular..  
 O'q tiqay qalbin o'yib,  
 Hissiz kishi ko'rganda man, –  
     Sen agar sayyod bo'lib,  
     Yoy agar bo'lganda man!

Oyki ming yildan buyoq  
Yerdan yiroq ketmas, nechun?  
Bilmagay, bag'ri quroq –  
Ul o'zgaga bog'liq uchun!  
Yetmay o'z baxtinga to,  
Kirgay edim ming jangga man,  
    Sen agar bo'lsang samo,  
    Oy agar bo'lganda man!

Eng muqim tinchlik uchun,  
Eng go'zal sevgi uchun.  
Eng asil do'stlik uchun,  
Eng nafis sezgi uchun.  
Har qadah ichra nihon,  
Yog'du bo'lardim lolarang, –  
    Senki soqiy zamon,  
    May agar bo'lganda man!

## YONAYOTGAN DARAXT

Tunda yashin tushdi bog'ning chetiga,  
Zulmat boyo'g'lidek chekindi karaxt.  
Vulqondek portladi qorong'ulikda,  
Yonayotgan daraxt!

Salobatli yashil saltanat edi,  
Erkin qushchalarga zangor poytaxt.  
Uchqunlardek to'zitdi qushlarini,  
Yonayotgan daraxt!

Nega, nega yondi?! Kechqurun bexos  
Bulutlar guldirab qilgandilar jahd, –  
Uyg'oq edi, o'zi ilk zarbni oldi  
Yonayotgan daraxt!

Daraxtlar yonmoqda bugun dunyoda,  
Yonib, o'zgalarni uyg'otmoq ne baxt!  
Do'stlarimdir barcha yonayotganlar,  
Yuragimdir – YONAYOTGAN DARAXT!

## OGAHIY G'AZALIGA MUXAMMASI MULOQOT

Ko'klam edi. Junbush kelib o'y-u, xayol, yod  
ustina,  
Ruhin ziyorat etgali bordim men ustod ustina.  
Sas berdi ul: "Holim zabun, keldingmu imdod  
ustina,  
Mushkin qoshining hay'ati ul chashmi jallod  
ustina,  
Qatlim uchun nas keltirur nun eltibon sod  
ustina!"

"Ey pir, dedim, yodlar bugun ash'orlaringni  
Xorazm... "  
"Qo'yg'il, dedi, faxriyangni, dardimi topgil  
chorasin,  
Yon, oshiq o'l, hech bosmasin davron changi  
ko'z qorasin,  
Qilg'il tamosho qomati zebosi birlan orazin,  
Gar ko'rmasang gul bo'lganin payvand shams  
hod ustina!"

Ketdik ulug' shoir bilan bog'lar sari, qo'yidik  
qadam,  
Olam g'amin so'zlay desam, olamni suygan ul  
hakam.  
Ishqiy g'azal aytur edi: "Oshiq tumoridur  
sitam,



Noz-u ado-u g'amzasi qasdim qilurlar  
dam-badam,  
Vah muncha ofatmu bo'lur bir odamizod  
ustina?!"

Nogoh shu on qo'zg'oldi ko'k-ko'k ichra ne sir  
borkim,  
Chaqmoq chaqib, yel daf qilib, yetkurdi ko'p  
ozorkim,  
Roz qildi ustoz: "Yor desam, Haqdin bu qanday  
korkim,  
Men xastaga jon asramoq emdi erur  
dushvorkim,  
Qotil ko'zi bedod etar har lahza bedod ustina!"

Tez pok o'lub osmon yuzi, dillarda ham ketdi  
kadar,  
Chah-chah bilan qushlar kelib, yuz ochdi  
gullar bexatar.  
Suhbat falak mavzusiga ko'chgaymi deb solsam  
nazar,  
Ul... gul yuzi shavqi bilan shaydo ko'ngul  
shom-u sahar,  
Bulbuldek aylar yuz navo ming na'vi faryod  
ustina!

Omon MATJON \_\_\_\_\_

“Ming yor demak birlan, dedim, jomi visol bir  
to‘lmog‘oy,  
Haqdin karam yo‘q, u bizim orzulara  
qotilmog‘oy!”  
Lutfinga ul zot aytdi: “Qo‘y, dardim sanga esh  
o‘lmog‘oy,  
Boshimga yoqqan g‘am toshin mingdan  
biricha bo‘lmog‘oy,  
Gardun agar ming besutun yog‘dirsa Farhod  
ustina!”

“So‘z yo‘q, dedim, surmak qiyin dildan dila  
ishq raxshini!”  
“Cho‘ng ham chuqur fikr et, dedi, tinglarda  
shoir, Baxshini!”  
Ishq haqinda she‘r bitib – shohlarga  
aytganman shuni:  
“Ey shah, karam aylar chog‘i teng tut yomon-u  
yaxshini,  
Kim mehr nuri teng tushar vayrona obod  
ustina!”

“Obod zamon, tenglik, dedim, turmush go‘zal,  
qushdek ko‘ngil...”  
“O‘g‘lon, dedi, bu larzakor ochunga keng  
nazzora qil,  
Olam bilan bo‘y o‘lchashib ko‘rmay havo  
ettingmi, bil,

Xoki taning barbod o'lor oxir jahonda  
necha yil  
Sayr et Sulaymondek agar taxting qurib bod  
ustina!"

Birdan tilimni tishladim, izza boqib  
yon-vergakim,  
Darkormi so'z ustozlaring so'z aytmagan bir  
yerdakim.  
Bor jur'ating, yozgin, Omon, yurting ovozin  
she'rgakim,  
Ne jur'at ila Ogahiy ochgay og'iz so'z dergakim,  
Yuz xayli g'am qilmish hujum ul zoru noshod  
ustina!

\* \* \*

Yig'ladingu... kulding,  
Bo'ron bosildi:  
Kumush ko'l yuzida  
Qalqdi ikki oy.

Yig'ladingu... kulding,  
Tindi quyqum sel.  
Maysa o'tlar rasmin  
Sola ketdi soy.

Yig'ladingu... kulding,  
Bulutlar arib.  
Maysalarga to'ldi ko'k,  
Qushga to'ldi bog'.

Yig'ladingu... kulding,  
Ko'zlaringda birdan  
Yashay boshladilar,  
Suv va cho'g'  
Inoq.

\* \* \*

Sen ketursan, izingdan –  
Men boqurman jim, jim.  
Menga qoldi ko'zingning,  
Qaroligi tim, tim.

Qaro endi kunlarim,  
Qaro endi qismatim.  
Ko'zim qarog'ida ham,  
Yoshim endi lim-lim.

Bul qarolig' – tun emas,  
Yulduzlarni ko'zlasam.  
Bo'ron daragidir bu,  
Havosidir dim, dim.

Kelmas endi qaldiraq,  
Chaqilmas endi chaqin.  
Yuraklar gung kecha bu,  
Yo'l ko'rsatur kim, kim?

O'tdi sevgi, o'tdi dard –  
Ko'chayotgan qushlardek.  
Ketmoqdasan jim, jim,  
Qolmoqdaman jim, jim.

## XORAZM RAQSI

Davra oling, o'ynoli,  
"Lazgi" chaling, o'ynoli.  
Larza soling, o'ynoli,  
O'ynab qoling, o'ynoli!

Bu – navbahor, o'ynoli,  
Sayradi tor, o'ynoli.  
O'rtada, yor o'ynoli,  
Dil intizor, o'ynoli!

Sabo bo'lib o'ynoli,  
Daryo bo'lib o'ynoli.  
Ziyo bo'lib o'ynoli,  
Dunyo to'lib o'ynoli!

Boqib har yon, o'ynoli,  
Qochsin yomon, o'ynoli.  
Zamon-zamon, o'ynoli,  
Omon-omon, o'ynoli!

## **KLOD MONE CHIZGAN MANZARA**

*Asqad Muxtorga*

Qayer bu?!  
Oq-kulrang bo'shliq.  
Bug',  
Tuman.  
Yo tuz konlarimi?!  
Balki yupqa qor?!  
Yo ohor chaplangan quruq xolst, bo'z?!  
Aniq emas. Lekin nimalardir bor!

Boshqa zalga o'tib ketdi hamrohlar,  
Bilgim keldi bu lavh sirin, anglagim.  
O'rindiqqa botdim,  
Yonimga cho'kdi  
Chet tilda gapirgan yana allakim.

Sukutda,  
Unutib atrof-olamni.  
Idrokni yoritib qabatlarini,  
Asta ilg'ay bordim oq-kulrang sathdan  
Ajab manzaraning jihatlarini.

...Nafis tong ipagi,  
Titroq simob ko'l.  
Oy nurin yopingan bog' tinch uyquda,

Ko'lda esa aksi...  
Bu go'zallikni  
Bir ne buzmasa deb qotdim qo'rquvda.

Yo'q, yo'q!  
Bu ilohiy hayot go'shasin  
Rassom zap bekitgan berib rang o'yin.  
Bu shoshqin odamlar, bu tezkor asr,  
Unga yetib borishi qiyin!

*1979, Nyu York,  
Metropoliten-muzeyi*





2

O'qiy olmas bo'ldim kitoblar,  
harflar ko'zga arang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
so'zlar dostonidan ketib.

Chaman kezsam endi tinchim yo'q,  
na kapalak, na rang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar  
gullar bo'stonidan ketib.

Oqshom ko'zni yumsam ham shu hol,  
ko'kda yalt-yult bir jang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
yulduz osmonidan ketib.

Muhabbat deb keldim dunyoga,  
oshiqqa yer-ko'k tang ko'rinar.  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
dunyo har yonidan ketib.

3

Taqdir, nega ishqning ikki yulduzin,  
Bir qutlug' ayyomda etdingu bunyod.  
Quyun, chochinlarga tashlading bizni,  
Tiniq bir osmonda qo'y mading ozod?!



Ko'p qolma jarang suv buloq bo'yinda,  
Buloq ham dil do'sting bo'lolmas sening.  
Qaynashim chashmadan teran joydandir,  
Sen faqat mening bo'l,  
meniki,  
mening.

Ko'p titma muhabbat kitoblarini,  
Kitoblar dil do'sting bo'lolmas sening.  
Bu ishqning tarixi mening qalbimda,  
Sen faqat mening bo'l,  
meniki,  
mening.

## 5

Turmushning yo'rig'i bois gohida,  
Kutganlaring qilmas saxovat, karam.  
Shundayam orzum o'zing bo'lgansan,  
Qishdan yaratganman o'ziga ko'klam.

Bir kunlik nasiba poyida qushlar,  
Yerga ming bor chumduk ursalar sarson.  
Men kutdim labingdan bir totishni zor,  
So'ng ming yil yashay deb mast-u bearmon.

Kunduz – hamma nurdan ko'zi to'q chog'lar,  
Yulduzlarni hech kim olmas yodiga!

Sen siyoh sochingni yoy uchqunlatib,  
Kunduz ham tush ko'rgan oshiq otiga...

Kim qanday kun ko'rsa ko'rgan zamon bu,  
Shoirning holidan kulma, iltimos:  
Xayoldir yagona ovunchi uning,  
Tiriklik manbayi orzudir, xolos.

## 6

Quyosh tong oldida qizargan kabi,  
G'unchalar qisinib yuz yorgan kabi  
iymanib kelasan,  
ochilolmaysan:  
"Anavilar bor-da, o'shalar..." deysan.

Qo'lingda Zuhradan go'yo bir xat bor,  
go'yoki Laylidan meros qismat bor,  
ming yillik yozg'utdan qutulolmaysan:  
"Anavilar bor-da, o'shalar..." deysan.

Azizam, yulduzlar falakda baxtli,  
inson o'z qalbida –  
yurakda baxtli...  
Sen sira o'zingni nurga solmaysan:  
"Anavilar bor-da, o'shalar..." deysan.

Gulim, "o'sha"larga o'chma-o'ch ochil,  
sening uchun bugun bog'lar bo'sh, ochil!

Ularni qo'yaver, ular qolmaslar,  
chunki bizlar kabi seva olmaslar!

7

Turnalar uchdi,  
Bulutlar ko'chdi.  
Og'ochlarning barglari  
Yerlarga tushdi.  
G'amgin ko'rdim seni bu kez-a,  
Bahoringni bermagil kuz-a,  
Tabassum qil!

Nechun oy yo'qdir,  
Nurga joy yo'qdir.  
Yoshli ko'zing bor,  
Jo'shqin soy yo'qdir.  
G'amgin ko'rdim seni bu kez-a,  
Yosh yarashmas bu chaqmoq ko'z-a,  
Tabassum qil!

Javobsiz so'zim,  
Zor o'ldi ko'zim.  
Darding nadir, ayt,  
Jon tutay o'zim.  
G'amgin ko'rdim seni bu kez-a,  
G'am tushmasin bu shirin so'z-a,  
Tabassum qil!

Qo'zg'alsin tog'lar,  
 Chayqalsin bog'lar.  
 Quyosh yuzindan  
 Yo'qolsin dog'lar.  
 G'amgin ko'rdim seni bu kez-a,  
 Dog' yarashmas bu oppoq yuz-a,  
 Tabassum qil!

## 8

Nogahon derazam chertilar,  
 Kelgan kim? Ayni tong ne sazo!  
 ...Yozaman deb xatlar,

Yozmadi.

Kimdi u? E, senmi, xush sabo!

Sabojon, bor o'shal bog' tomon,  
 Gullarni gapga sol tamanno.  
 Keltirgil iforli xabarlar,  
 Bor, sodiq sirdoshim, xush sabo.

U barmoq tekizib jujikkan,  
 muz buloq ustida bo'l paydo.  
 Oppoqmi suv osti toshlari,  
 so'zlab ber, jon do'stim, xush sabo.

Bor! Uning darchasini to'sguvchi  
 ichkovak tolni eg, sol g'ovg'a...  
 Oq qog'oz yotarmi so'rida,  
 o'sma-chi, qalam-chi, ayt, sabo?

Fazoni bo'ylaydi yo'ldoshlar,  
Yer bilan so'zlashar Oy, Zuhro...  
Shu yaqin, sas yetar bir joydan,  
Menga hech xabar yo'q, xat... sabo...

9

Sog'indim men seni.

Ko'rgim keladi,  
Lekin aytolmayman hech kimga buni.  
Shahar g'uj tosh o'rmon. Boshimga tushgan,  
quyoshga talpingan og'ochning kuni.

Sog'indim. Kun-tunlar qatlandi qalbda,  
Rangin ipaklari sog'inchning.

Agar  
yoysam yo'llardagi simyog'ochlarga,  
zorlanib yetardi Samarqand qadar.

Sog'indim, jahonda balki hech bir til,  
Hijronim mukammal yozganmas hali.  
Qadim yozmalardek ul kunlar yitdi,  
Bir so'zingni eslash olam tasalli...

Daraxtman. Men million yaprog'im bilan,  
boqaman zor titrab sen kelar kunga.  
Sog'indim men seni.

Ko'rgim keladi,  
Lekin aytolmayman buni hech kimga.



## 10

Mumkinmi,  
Men bugun ketar chog'ingda,  
Esdalikka biron narsa so'rasam?  
Bir ilinj istaydi yuragim sendan,  
Faqat yupatmagil va ichma qasam.

Endi uchrashuvlar bo'lmas, bilaman,  
Bir kunda to'rt fasl evrilmas endi.  
G'iybat qashqirlari, hasad itlari,  
Endi ochdan o'ling, keting, bas endi...

Mumkinmi, men sendan ketar chog'ingda,  
Esdalikka biron narsa o'tinsam?  
Uzun qora soching ko'zdan uzildi,  
Xo'pmi, uzun tunga hamdard tutinsam?

Bir o'xshamas qiliq qilsam nogahon  
G'ir-g'ir yosh aylangan ul ko'zlar qani?  
Qani

Ul qish, kuzning zahridan zada –  
Orzu qushlarimning osud maskani?

Senga ne berdimki, bu soat yanib,  
Qalbinga bir ovunch qilurman ta'ma?  
Ketma deb aytishga haqqim yo'q axir,  
Xayr deyishga ham qo'ymas bir nima...

Chunki sergak, yog' du, xunvaqt ruh bilan  
Men tuydim, bilaman, sezasan sen ham:  
Bizni uchrashtirdi sirli bir Shodlik,  
Endi ayirmoqda anglab bo'lmas G'am...

Ilinj shul:

ko'r taqdir ajratsa hamki.  
Pinhona qovushgan ikki tuyg'uni,  
Mening yuragimdan uzolmas aslo  
Sendan yodgor qolgan nurli qayg'uni...

## 11

Umr o'tar, vaqt o'tar,  
Xonlar o'tar, taxt o'tar.  
Omad o'tar, baxt o'tar,  
Lekin hech qachon chiqmas yodimdan  
Sening yurishlaring, sening kulishlaring.

Bahorda bog' na go'zal,  
Qor tushsa tog' na go'zal,  
Bu yoshlik chog' yana go'zal,  
Lekin hech qachon chiqmas yodimdan  
So'zsiz qarashlaring, holim so'rashlaring.

Oy chiqar goh zaholi,  
Do'stlar ko'pdir vafoli.  
Hayot shundan safoli,  
Lekin hech qachon chiqmas yodimdan  
Sekin so'zlashlaring, pinhon izlashlaring.



## QO'SHIQ

*(Miriyya o'xshatma)*

Nechun bu kuz so'lg'indir,  
Ko'zing yoshga to'lg'indir?  
Na bo'lg'anin aytmasang,  
Bilmadim, na bo'lg'imdir!  
Sen unda dog' bo'lding,  
Men munda dog' qoldim.

Nedin titrar siynalar,  
Nadin achchiq ginalar?  
Yo'limizga yomonlar?  
Sochdi sovuq ninalar.  
Sen unda dog' bo'lding,  
Men munda dog' qoldim.

Ey, husnda birinchim,  
Ey, tishlari dur-injum.  
Yolg'iz sening o'zingsan  
Bu dunyoda ilinjim.  
Sen unda dog' bo'lding,  
Men munda dog' qoldim.

Men bahor istayurman,  
Seni zor istayurman.  
Bir qarorga kel endi,  
Men qaror istayurman.  
Sen unda dog' bo'lding,  
Men munda dog' qoldim.

## AYOLGA MAQTOV

Shoirlga yo'l bo'lsin, sizni chizay deb,  
bo'yoq quyultirib turar rassomlar!  
Mukammal husningiz yog'dusi uchun,  
oy ham navbatchilik qilar oqshomlar!

Shoirlga yo'l bo'lsin!

Kuylay deb sizni,  
bastakorlar yurar yoqa choq, tajang:  
torni temirchiga topshirvorgudek,  
har jarang ustida qilib necha jang.

E'zozingiz buyuk!

Sarkarda Bobur,  
juvonmard ruhlari bo'lg'ay ziyoda,  
qo'shinda birgina ot qolsa, shunga  
sizni o'tqazgandir,  
qolib piyoda...

Shoirlga yo'l bo'lsin!

Sizdagi tal'at,  
noziklik kimlarni o'yga solmagan?!  
Oqqush suvdan chiqmay, taranaverib,  
Bejiz bir oyoqda uxlab qolmagan!

Sizday yasanmoqni istab, qish bitmay,  
izhorga lab juftlab har bir kurtagi,

o'riklar chiqdilar – bir tong to'la gul,  
Nur kiydi jamiki bog'lar yurtdagi.

Shoirlarga yo'l bo'lsin, kechikdi shoir  
bu inja raqobat, nurli taloshga:  
Ha, bizga hech yumush qolmabdi endi,  
Sizni juda qattiq sevishdan boshqa!

### **XAFA XO'ROZ**

Qaysi kuni ko'rib qoldim,  
Bitta xafa xo'rozni:  
Biram shalvirab qoptiki,  
Tanimadim shovvozni!

Qizil toji qorayibdi,  
Yonboshiga osilib.  
Bir don topsa, do'stlarini  
"G'ut-g'ut"lash yo'q yozilib.

Tongdan hatto ko'ngli sovub,  
Qichqirmoqni tashlabdi.  
Ichkilikka, tamakiga,  
Ruju qo'ya boshlabdi.

– E, – deydi u, – jonga tegdi,  
Chekkan g'amlarim.  
Topshirdim men xo'rozlikni,  
Eplayversin "zam"larim.

Hali taftish, hali tekshir,  
Buyruq, nakaz bosadi.  
Hali rayon, hali oblast,  
Hali markaz bosadi.

“Qoidani buzganmishman”,  
Qichqirmabman bir tongda!  
Hov mudirim ovda edi,  
Iti bilan o‘rmonda!

Ferma ilma-teshik qo‘rqib,  
Poyloqchilik etibman.  
Tuni bilan uxlay olmay,  
Tongda mudrab ketibman...

Ba‘zida deng: “Ovozingning  
Avji past!” – deb so‘karlar.  
Avj bo‘larmi, don o‘rniga,  
Chiqit sarqit to‘karlar.

“Tovuqlarning tuxumlari,  
Mayda emish, tosh bosmas...”  
Hov, xo‘jayin diyetda-ku,  
Oshqozoni osh botmas.

Makka, sulii, marjumakka,  
Bizdayam bor ishtaha!  
Yeyishimiz chumchuqdagu  
Plan – tuyaqushdaqa!

Goho, “Barvaqt qichqirding” deb,  
Qiladilar dag’dag’a,  
Jim turaymi shuncha jo’ja,  
Bo’labersa tabaka.

Ammo bitta yomon ig’vo,  
Hammasidan o’tibdi:  
“O’ynashlari ko’p...” – deb kimdir,  
Yumaloq xat bitibdi!

Menda ne ayb!

Buyam biror  
Ko’rolmasning ishi-da:  
Nima qilay, bitta bo’lsam,  
Qirq tovuqning ichida.

Bas, hammasi jonga tegdi,  
Yetar chekkan g’amlarim.  
Xo’rozlikdan ketganim shu, –  
Eplayversin “zam”larim!

Ha, baridan qanot siltdim,  
O’zim ketdim atayin:  
Endi men ham odamlardek,  
Bir tinchgina yashayin!



## **OQSHOM. GAVJUM PARIJ**

Yarim tun.

Parijda beuyqu kezib,  
Gavjum bir hayotni ko'rdim nogahon.  
Go'yo ming-ming rangli chiroqlar tizib,  
Ko'kdan yerga tushgan edi Qahkashon.

Tomosha, bazmga shoshilgan olam  
Parijni poytaxt etmish chamasi.  
Kun bo'yi nurlangan mavjlarin bu dam  
Ko'chalarga solmish Sena daryosi.

Besharm filmlar, shahvat gullari,  
Qadamga ko'zlarga zo'rlik qiladi.  
Katta bir shaharning daha-yo'llari  
Go'yo hayo uchun torlik qiladi.

Hech to'y, hech anjuman bo'lmas behuda,  
Nega parijliklar bedor bu chog'lar?!  
Bilsam, asil Parij hali uyquda,  
Bu yurganlar esa – beg'am sayyohlar.

Ne deb izohlashni bimadim buni,  
Lol kezdin men Parij kechalarida:  
Qiziq-da, o'z xalqi urib uyquni,  
Boshqalar sayr etsa ko'chalarida...

## **SENDAN XABAR KELTIRSA**

Sendan xabar keltirsa  
Men o'pardim shamolni.  
Yo'q bo'lsa ham lablari,  
Yo'q bo'lsa ham gaplari.

Sendan xabar keltirsa  
Amudaryo, Sirdaryo.  
Derdim, aziz diyorda,  
Mening qo'sh baxtim bor-da!

Sendan xabar keltirsa  
Tillo patli qushchalar.  
Ishq yod aylagusim,  
Zo'r qanot aylagusim!

Sendan xabar keltirsa,  
Agar dushmani, yovim.  
Til so'zga kelmas bo'lur,  
Gul bizga kelmas bo'lur.

Ammo orzularimdan  
Tunning umri qisqadir.  
Ko'kka yulduz qaytar,  
Osmona izim qaytar!

\* \* \*

O'rtamizda birgina olma –  
Olam ichra yumaloq ilinj.  
O'rtamizda birgina olma –  
Balki g'am u yo balki sevinch.

O'rtamizda birgina olma,  
Yarmi qizil, yarmi och-yashil.  
Har tug'yonidan qizil u,  
U sog'inchning ramzidir asil.

O'rtamizda birgina olma,  
Barmoq uchi tegsa tovlanar.  
Alvon iffat, yashil tashnalik  
Bir senga, bir menga dovlanar.

O'rtamizda birgina olma,  
Gard tegmagan, biram pokiza.  
Hozircha u rangin bir havas,  
Lab tegsa boshlanar mo'jiza...

\* \* \*

Ochil, ey gul, gul vaqting bo'ldi,  
Uyg'on, ey dil, dil vaqting bo'ldi.

Yetar ming bir kecha ertagi,  
Tong sirlarin bil, vaqting bo'ldi.

O'z haqqini bilmagan quldir,  
Shukr etgan ham qul, vaqting bo'ldi.

Noming aziz, o'zingga bek bo'l,  
El bo'l endi, el vaqting bo'ldi.

Ogoh etar soatsoz qismat,  
Harakating qil, vaqting bo'ldi.

Tilni qutqar tillar bandidan,  
Tilga kirgin, til vaqting bo'ldi.

O'zbekiston, falak burjiga,  
Yuragingni il, vaqting bo'ldi!

\* \* \*

Ko'rdim: Shukur Burhon "Hamza" dan chiqib,  
asta piyodalab ketdi bir kuni.

Bir yon gavjum ko'cha, bir yon rastalar,  
olomon...

Ko'pchilik bilmadi uni.

Repetisiya o'tgan. Mana u borar,  
charchoq, tund...

Parvosiz harakat aro,  
Hozirgina ulug' Shoh Edip edi,  
endi fuqarodan battar fuqaro.

Ustoz! Zamonlarning do'nish makrini,  
Ko'chada grimsiz ko'rsatishmi bu?  
Kecha yig'lab sizga talpingan jonlar,  
Bugun tanimasdan o'tarlar, yohu!

Tirsaklar, qorinlar, ko'krak, yelkalar,  
sizni turtib-surtib shoshar o'zicha.  
Tomosha bo'lganin sezmaslar, yo Rab,  
shunday buyuk aktyor yuzi-ko'zicha.

Kaltabin "ilmkash" bu salt yurishni,  
"Daho xalq ichra!" deb jo'shishi mumkin.  
Ko'rmasi, dahoga yo'l bermas hech kim,  
bazo'r bormoqda u, qisilib, munkib.

Xalq emish, kabobpaz ana "Keling!" der,  
ko'zidek gezarib sixda chandiri.

Lunji qizil somsapaz piyoz qoradi,  
Uyatdan qizarib, chatnab tandiri.

Xalqmi shu, birovning haqini gizlab,  
besh-o'nni yulishni poylab turganlar?  
Xalqmi shu, nuroniy siymolar qolib,  
Soxta sumbatlarni siylab turganlar?

Xalqmi shu, xayol-u orzularini,  
o'zidan balandroq tikl olmaganlar.  
Xalqmi shu, xalqning nomidan so'zlab,  
mingdan bir va'dasin oql olmaganlar?

Xalq ulkim, o'zining peshonasida,  
yulduzlar borini sezsa, quvonsa!  
Xalq ulkim, g'ururi bo'lsa o'zida,  
asilga ishonsa, soxtadan tonsa!

Bu she'rni ko'rsangiz balki koyirsiz:  
"Odamni qo'y-da, deb, holi-joniga..."  
Bildim, siz piyoda, tinch yetmoqchisiz,  
huv g'urur haykallar xiyoboniga!

Ungacha ancha yo'l bor-da, ustozim,  
bu ur-surda yurmang salang-bo'sh bo'lib!  
Grim bilan chiqing, guldirab chiqing,  
Hech bo'lmasa o'sha Yalangto'sh bo'lib!

\* \* \*

Charx avzoyi bu dam avvalgilarg'a o'xshamas,  
 Kotib-u davr-u raqam avvalgilarg'a o'xshamas.  
 Endi inson qadri ham avvalgilarg'a o'xshamas,  
 Ko'nglum ichra dard-u g'am avvalgilarg'a  
 o'xshamas,  
 Kim ul oyning hijri ham avvalgilarg'a  
 o'xshamas.

Ne uchar yulduzlar o'tdi chalg'ib elni juda,  
 Necha avlod yo'li-yu umidin aylab behuda.  
 Davr mezoni bilan tortay bu kun o'zimni-da,  
 Ne sitamkim qilsa rahm maxfiy erdi zimnida,  
 Emdi qilsa ne sitam avvalgilarg'a o'xshamas.

Bul jahon tun birla tong bahs etar bir hujrakim,  
 Voh, quyosh savdosig'a shamlar nechuk bo'ldi  
 hakim.  
 Ishq, bu – o'z umrim, anga nechun qasamlar  
 ichmakim,  
 Demangiz Shirin-u Layli oncha bor ishq  
 ichrakim,  
 Xo'blikda ul sanam avvagilarg'a o'xshamas.

Qay kishikim bir ulug' ishga etibdi jon nisor,  
 Shiddati past-u baland kelganda ham  
 bo'lmaydi or.  
 Ey falak, hech kimni etma besamar yo'llarda xor,

Javridin erdi alamlar, emdi tutmish o'zga yor,  
O'lmishamkim, bu alam avvalgilarg'a  
o'xshamas.

Ona Sharq tojin kiyur! Zulmatda ushlatmang  
meni,  
Bodayi haq mastiman, yolg'onga uyg'atmang  
meni.  
O'z xayolimg'a qo'ying, o'zgaga ishlatmang  
meni,  
Ishq aro Farhod ila Majnung'a o'xshatmang  
meni,  
Kim bu rasvoyi dajam avvalgilarg'a o'xshamas.

Har kima har xil yozur Arsh Mirzosi sana,  
Aylanur oyina bu, hech bitta ish topmas pana.  
Nafs ipiga bog'lidur ruh iplarini uzgan tana,  
Ko'yining ehromidan ko'nglimni man etmang  
yana,  
Kim anga azmi haram avvalgilarg'a o'xshamas.

So'kmak o'tganlar ishin notavonlar rasmikim,  
O'z zamonin rost etar qavmi marddir asli kim.  
Shu hayot tilsimlarin ochmoq omonlar kasbi kim,  
Ey Navoiy qilma Jamshid-u Faridun vasfkim,  
Shoh G'oziyg'a karam avvalgilarg'a o'xshamas.



\* \* \*

Sog'indim men seni.

Ko'rgim keladi,

Lekin aytolmayman hech kimga buni.

Shahar g'uj tosh o'rmon. Boshimga tushgan,  
Quyoshga talpingan og'ochning kuni.

Sog'indim. Kun-tunlar qatlandi qalbda,  
Rangin ipaklari sog'inching.

Agar

Yoysam yo'llardagi simyog'ochlarga,  
Zorlanib yetardi Samarqand qadar.

Sog'indim, jahonda balki hech bir til,  
hijronni mukammal yozganmas hali.  
Qadim yozmalardek ul kunlar yitdi,  
Bir so'zingni eslash olam tasalli...

Daraxtman. Men million yaprog'im bilan  
Boqaman zor titrab sen kelar kunga.  
Sog'indim men seni.

Ko'rgim keladi,

Lekin aytolmayman buni hech kimga.

## **MEN ISHQIMNI AYTOLMASAM O'ZINGGA**

Men ishqimni aytolmasam o'zingga,  
Bulutlarga topshiraman qalbimni.  
Ular ko'zing osmonida bezovta –  
Chaqmoq taxlit naqsh etsinlar dardimni.

Men ishqimni aytolmasam o'zingga,  
Baland toqqa borib solay hayo-hu!  
Poying uzra daryo bo'lib to'lg'onsin,  
Cho'qqilarning boshidagi oq uyqu.

Men ishqimni aytolmasam o'zingga,  
Vijir-vijir qaldirg'ochga aytayin:  
Har bahorda shu zangori so'zlardan,  
Bo'g'otingda uya qursin atayin.

Aytolmayin, chekib oh-u nolalar,  
Yerga ko'ksim qo'yar bo'lsam nogahon,  
Yuragimdan xabar topgan lolalar,  
Faryod solib qirga chiqsin bag'ri qon.

## ASSALOM

Assalom, assalom!  
O'zbekiston, aziz kalom, assalom,  
Toleyingda qutlug' ayyom, assalom!

Xush kelibsiz, ne zamonlar kutaman,  
Xush, kel, erkim, gul bilan bol tutganim!  
Ijobatli duolar, xush kelibsiz,  
Dil ochuvchi sabolar, xush kelibsiz!

Alpomishga ot mindirgan cho'qqilar,  
Oltin tarix endi ravon o'qilar.  
Dunyodaman endi dunyo safinda,  
Borar bo'ldim endi hurlar qatinda!

Assalom, assalom!  
Bobolarning porloq yodi, assalom,  
Botirlarning uchqur oti, assalom!

Xush kel, erkam, Navro'zlarni kuldirding,  
Ko'zlarimga yulduzlarni to'ldirding,  
Ey istiqlol, bayrog'imga ipaksan,  
O'zbekiston, mangu urgan yuraksan!

O'z yerim deb kuygan, yongan xalq edim,  
Iymonimga chin inongan xalq edim.

Bilar edim, yaratganning mehri bor,  
Toleyimda buyuk davlat muhri bor!

Assalom, assalom!

Noming aziz, yangroq elim, assalom,  
Yer-u ko'kda uyg'oq, elim, assalom!

### **OTAJONNI ESLAB...**

Oqqan daryo tindimi,  
Oltin toring sindimi.  
Otga boshqa mindimi,  
O'rtadagi do'st qani?!

Qayiq qumga urildi,  
Asr zumga urildi.  
Yurak simga urildi,  
O'rtadagi do'st qani?!

Fano, baqo ne ishdir,  
Bir-birovin yeyishdir.  
Izindan voh deyishdir,  
O'rtadagi do'st qani?!

Ikki daryo orasi,  
Uch yuz oltmish qal'asi.  
Izlar hofiz nolasin,  
O'rtadagi do'st qani?!

## TO'RTLILAR

\* \* \*

Ko'kdan yerga bir ne tutash ko'rinar,  
Umr – o'z burchingni o'tash ko'rinar.  
“Avlodlar almashar!” – degan gap bekor,  
Bu – har kimni bir-bir sinash ko'rinar.

\* \* \*

Qay kuni sinchklab boqdim bir qushga:  
Nafsi deb tutildi olako'z Moshga!  
Ming shukr, Xudoyim, qorin bermabsan,  
Mendagi qanotli xayol-hushga!

\* \* \*

Dehqon o'z xirmonin ko'rmasin hech kam,  
Do'stlar yig'ilsinlar erta ham, kech ham.  
O'z yer, o'z joyida yashasin ellar,  
O'z erkin boshqadan so'ramay hech ham.

\* \* \*

Ters fe'lli kimsalar kimning zurryodi,  
Tag'in har birining bordir ustodi!  
Pokdil el “Yo haq!” deb ruju qilganda,  
Bularning nimada bo'larkan yodi!

\* \* \*

Quyosh botgan sayin uzaydi soya,  
Abadiy zulmatga ko'mildi qoya.  
Yerning nurga bo'lgan buyuk sog'inchi,  
Tog'larni yuksaltib turibdi g'oyat.

\* \* \*

Tegmadim. Chunonam qonimni so'rdi,  
Bir pashsha, shoshilmay, obdon joylashib,  
Qiziq, bir o'zining nafsi shunchami,  
Yo boshqa birovlar bilan bo'lishib.

\* \* \*

Shu yil yoz To'rtko'lga qayiqda o'tib,  
Dilim to'lqinlandi, ko'zim yoshlandi:  
Amudaryo suvi sho'r edi, taxir,  
Hovuchimdek ko'z yoshidek tashladim.

\* \* \*

Huv qora to'nka yashar necha asr,  
Umri yolqin umrlar ichra kasr.  
Urunmang endi uni yoqmoq bo'lib,  
Balki kovakdir ichi, balki sasir.

\* \* \*

Quyoshman deb lof urib qolding,  
Jinchiroqqa o'xshaysan, kechir.  
Bo'sh jismingga kimdir yog' quyib,  
Pilingingni ko'tarar kimdir.

\* \* \*

Bog'bon uzum suvin qayga yashirdi,  
Ko'za og'zin shuvab loyga yashirdi.  
Sharbat qirq yil yashab zulmat qa'rida,  
Faqat shiddatini yana oshirdi.

\* \* \*

Umr bir burda non, bir qarasam,  
Non faqat umrimga jon, bir qarasam.  
Umrin-u olamning-u bor hikmati,  
Burda non ichra nihon, bir qarasam.

\* \* \*

Ul ko'chguvchi qushlar na deb chekar zor,  
Hatto shamolning ham tuqqan joyi bor.  
Ming yil bir go'shada yashar-u inson,  
Nega til beqaror, imon beqaror?!

\* \* \*

Bu dunyo ustma-ust bir do'kon chiqar,  
Usti – zar, ostidan ustixon chiqar.  
Bunda oppoq jildli kitob olsang ham,  
Yo osti, yoyinki usti qon chiqar.

\* \* \*

Necha yil uxlabman, jon-tan qotibdi,  
Qarasam tepamda tonglar otibdi.  
Sas keldi: "Yer qa'rin qoq markazida,  
Bir quyosh qamalib porlab yotibdi!"

\* \* \*

Hajringda oy kabi yiroqqa botdim,  
Qora g'amim bilan chiroqqa botdim.  
Yig'idan ko'zlarim bulog'i qurib,  
Farhod teshasidek men toqqa botdim.

\* \* \*

Chumoli yurti bu, ko'zlari katta,  
Har bir don hisobda, har qatra xatda.  
Oshxo'rlar yurtidan bir mehmon kelsa,  
So'zsiz, ochdan o'lar bu mamlakatda.

\* \* \*

“Eh, bir shayton urdi!” – deysan har safar,  
O'zingga olmaysan aybni hech mahal.  
Mundoq qarab tursam, butun vujuding,  
Shaytanatga o'nlab qurilgan shahar.

\* \* \*

Kimningdir boshida doim qora dud,  
Kimning bor-u yo'g'i na zarar, na sud.  
Kimdir tug'ilgandan nisbasi nurdir,  
Hayot shunday rangin va shunday mavjud.

\* \* \*

Shu zamin xalqimning tiragi erur,  
Shu erk millatimning yuragi erur.  
Shu bayroq, tiklangan g'ururga in'om, –  
Zangori osmonning bo'lagi erur.



\* \* \*

Men bosgan qadamni yerim tushundi,  
Har bir nafasimni she'rim tushundi.  
Tilimda gohi gul undi, goh tikan,  
Lekin har so'zimni elim tushundi.

\* \* \*

Nega har bir g'olib kiyavermas toj,  
Nega mag'lub ham qolmas beiloj?!  
Bildimki, osmonning eshigi bitta,  
Dardli munojotga ochilar Me'roj.

## **KOMILJON OTANIYOZOVNI ESLAB**

Ruhimga bir sado kelar,  
Komiljonimni yod etsam.  
Dilga nurli navo kelar,  
Komiljonimni yod etsam.

Qadim dengiz Orol to'lar,  
Sir, Jayhunga xayol to'lar.  
To'lin bo'lar, hilol to'lar,  
Komiljonimni yod etsam.

Dillarda bir sog'inch ziyo,  
Ishq bois aylanar dunyo.  
Shu bir nomda ming hikmat jo –  
Komiljonimni yod etsam.

Bobomurod, Karim Rahmon,  
Rahmatjon, Ortiq Otajon.  
Shu gulshan naqshi Olmaxon,  
Buyuklarimni yod etsam.

Borki aziz zotlar yodi,  
Ko'rk topar el-yurt hayoti.  
Bu istiqlol saodati –  
Ulug'larimni yod etsam.

**HAZIL LAPAR**

Ay, bir aytin dedim-da,  
Yaxshi ko'rajagimni.  
Senga bog'laganimni,  
Bori kelajagimni,  
Butun kelajagimni.

Sozchi tamburni tuzdi,  
Duldul arqonni uzdi.  
Degish qirg'oqni buzdi,  
Daryoga kim yetkizdi,  
Nera borajagimni.

Gullar bulbulga aytdi,  
Tong yeli elga aytdi.  
Darvesh oqilga aytdi,  
Bilmay, yana men qaytib  
Gap-so'z bo'lajagimni.

Chidadim alangaga,  
Chopmay Sirga, Gangaga.  
Aytmay hatto yangaga,  
Sen bilan go'shangaga  
Birga kirajagimni.

Hoy Omon Matjon qani,  
Musiqiy jahon qani.

Jon tikay, jonon qani,  
Bilsin umrim har onin  
Senga berajagimni.

Chiqdi sandiqdan Tohir,  
Daryoda yo'q javohir.  
Yolg'izlikda ne tatir,  
Bil, sen-la avval-oxir  
Birga qolajagimni.

Eh-hey, qilichboz yashin,  
To'kma bulutlar yoshin.  
Ko'r sen ishqning otashin,  
Xoh tong, xohi nomnishin,  
Yorni ko'rajagimni.  
Seni ko'rajagimni.

## **EY, SIRLI DIYOR XORAZM**

Ey, sirli diyor, Xorazm,  
Ey nurli shior, Xorazm.

Necha evrilgan tarixning,  
Senda rasmi bor, Xorazm.

Seni kimlar turtib-chetlab,  
Qilmadi abgor, Xorazm.

Goh seni sotdi Guldursun,  
Goh sotdi O'tror, Xorazm.

Ming minorlar o'lkasi,  
Ming parchin devor Xorazm.

Mirobi iqlim bo'lgansan,  
Gohi suvga zor Xorazm.

Jahon aljabrinda noming,  
Har daf'a takror, Xorazm.

O'ynoqi g'amdir kuylaring,  
Chalsam yonar tor, Xorazm.

Shayx Najmiddin bahodir,  
Ko'ksingda tumor, Xorazm.

Sensiz bu Osiyo naylar,  
Yo Parvardigor, Xorazm?!

Senga abad Jayhun va Sir  
Shoshmaydi bekor, Xorazm.

To'lar daryo, to'lar dengiz,  
Qolmagaysan zor, Xorazm.

Yurtda ne-ne ulug' zotlar,  
Seni deb bedor, Xorazm.

O'zbekiston jamolida,  
Sen naqshi nigor, Xorazm.

Jahon mehrobida so'zim:  
Bor Xorazm, bor Xorazm!..

\* \* \*

Men goh mundoq qarab, o'yg'a tolaman,  
Qani kimlar bizning kelajagimiz?  
Safimizga ertang kim kelar ekan,  
Kimga qolar ekan kelajagimiz?

Davronlar aylanar tinmay, bilamiz,  
Goho qayg'uramiz, goho kulamiz.  
Bugunniku obdon tashvish qilamiz,  
Kimlarga bog'liq, xo'sh, kelajagimiz?

Kim asrar Vatanim, yurtim – elimni,  
Kim saqlar tarixim, ona tilimni.  
Kim tutar umidli cho'zgan qo'limni,  
Kimlarning qo'lida kelajagimiz?

Bugun tiklanmoqda jur'at, adolat,  
Orzular uyg'ondi dilda, harorat.  
G'imirsilab qoldi lekin adovat,  
Qiyin bo'lmasmikan kelajagimiz.

Shunday payt o'ylayman sizni, yoshlarni,  
Shu ovunch ko'nglimdan quvlar g'ashlarni.  
Sabab yo'q hech egish uchun boshlarni,  
Kimning qo'lida deb kelajagimiz.

Chunki yoniq yurak – oftob sizdadir,  
Ulug' istiqlolga shitob sizdadir.  
Barcha savollarga javob sizdadir,  
Sizning qo'lingizda kelajagimiz.

\* \* \*

Qaydan kelib qolding, qayin, oq qayin,  
Bu turfa daraxtlar tig'iz o'rmonga?!  
Nega kerak ekan nozik vujuding,  
Bu qorlar mulkiga, bu qahratonga?!

Bir yoqdan jodugar ignabarg archa,  
Chimchilab-chaqishga urinsa zimdan,  
Bir yoqdan cho'ng eman zug'm etar senga,  
Behayo qarag'ay yalang'ochlar tan.

Agar tug'ilganing rost bo'lsa shunda,  
Jindak shabbodaga titrarsan nechun?!  
Qora tamg'a o'yib kumush badanga,  
Nechun oqizarlar ko'z yoshingni xun?!

Amir haramida tutqun qiz raqsin,  
Qizlarxon qayg'uli etgandek ijro.  
O'rmon sahnasiga sen – oq raqqosa,  
Birgina lahzaga chiqdingmikan yo?!

Inja o'xshatmalar ko'pdir,  
Lekin sen  
Bu qora o'rmonda yolqinsan mag'rur!  
Ne so'z?!  
Azaldan-da poklik, nafosat,  
Shunday sharoitda yashashga majbur.



\* \* \*

Dilimning rangini gul bilsa bo'ldi,  
Mening kimligimni el bilsa bo'ldi.

Olis yulduzlarga sirrim aytmiram,  
Nolishimni tonggi yel bilsa bo'ldi.

Ucharga har qushdan par topinmadim,  
Parvozlar hadisini dil bilsa bo'ldi.

Jaholat mehrobi toshin o'pmadim,  
O'shal bag'ri toshim til bilsa bo'ldi.

Damlar shikvasiga uchma, omon bo'l,  
Fazl-u kamolingni el bilsa bo'ldi.

## **MEN SHE'R YOZSAM...**

*Shoira Zulfiyaga*

Men she'r yozsam,  
Endi uni qog'ozga emas,  
Anov yal-yal yonayotgan o'tga yozaman.  
O'tning alvon shiorlari, olov lahjasi,  
Qalbidagi yonishlardan so'ylar bezabon!

Men she'r yozsam,  
Endi uni qog'ozga emas,  
Loyqa-toshqin suvlariga bitgum Jayhunning:  
Men botinib, to'lib-toshib aytmagan hislar,  
Qirg'oqbuzar mavjlarida uyg'onsin uning!

Men she'r yozsam,  
Endi uni qog'ozga emas,  
Yozay hozir mola o'tgan iliq shudgorga:  
She'rlarimni maysa-gullar bag'riga olsin,  
Imtihonga olib borsin injiq bahorga!

Men she'r yozsam,  
Endi agar qog'ozga yozsam,  
Varrak qilsin – bolalarga beray atayin:  
To she'rlarim endi ko'm-ko'k osmon tubidan,  
Chorlab tursin sizni ovoz chiqarib mayin.

**UCHINCHI DARYO**

Gohi men Sirdaryo sayliga borsam,  
Ko'nglimga keladi qiziq bir tuyg'u:  
Go'yo shu yaqin bir joydan o'tganday,  
Sirdaryodan ko'ra kattaroq bir suv!

Shu holga tushaman Xorazmda ham,  
Buyuk Amudaryo bo'yida turib.  
Go'yo Jayhundan ham bahaybat nahr,  
Yaqingina joyda oqar o'kirib.

Bu nima?!  
Ko'rinmas qanday oqim bu?!  
Yerdanmi, ko'kdanmi kelar bu sado?!  
Nahot, tuprog'imda, ko'zga tashlanmay,  
Oqib yotar ulug' Uchinchi daryo?!

Bilmadim,  
Meni ko'p ta'qib etadi.  
Shu sirli aks-sado, shu ilohiy un!  
Juda yuksak bo'lar Ruhim shu kezlar,  
Vujudim zaminga judayam yaqin...

## “MUNOJOT” tog‘i

*Bu tog‘ Sulton Uvays ziyoratgohida bo‘lib,  
bu yerga keluvchilar unga bitta-bittadan tosh  
olib chiqishadi. Bu – butun gunohlaridan xalos  
etarmish kishini...*

Gunohlarim ko‘pdir mening, oh,  
Bilolmayman ular qancha bor?  
Gunohlarim balki tog‘-tog‘,  
Balki ular yulduzlarcha bor.

Gunohlarim mening mung bo‘lib,  
Bekinganmi ohu ko‘ziga?!  
Sharq ilhomi to qalam bilan,  
Kezib yurar uning izida?!

Toqqa qochgan lolalar balki  
Muhabbatim gunohlaridir?  
Balki shundan oshiq qalbining,  
“Dog”lariga lola doridir?!

Gunohimdir sovib yotgan oy,  
Gunohimdir quyoshdagi dog‘.  
Fazodagi bo‘shliq hoynahoy  
Qachonlardir men qilgan gunoh.

Tusab qolsang Arshi a'loni,  
Dardlilarning axtar qalbidan.  
Boyni ko'rsang, ko'rsang gadoni,  
Gunohimni axtar farqidan.

Unut bo'lgan bir yo'lni ko'rsang,  
Yoki nurab yotgan bir devor.  
Ko'rsang suyuk qabrlarda chang,  
Bil, barida gunohlarim bor!

Daryo-daryo to'kilgan qonda,  
Yuraklarda, o'q izida ham.  
Ne muammo bo'lsa jahonda,  
Gunohim bor hammasida ham.

Buni qanday yuvaman desam,  
Shu bir umr, shu bir bosh bilan.  
Ba'zilar shu gunohlaridan,  
Qutulmoqchi bitta tosh bilan.

\* \* \*

Boqdim jahon ishina, ma'nosi turli-turli,  
Bir boshdagi to'foni, g'avg'osi turli-turli.  
Har sorida quyoshning ziyosi turli-turli,  
Bu ne mangu bozordir, savdosi turli-turli,  
Va'dasi bir libosda, vafosi turli-turli.

Ko'p ko'rdim men zamonda pok, mo'tabar  
jonlarni,  
Ilm-u davlat burjida porloq qahkashonlarni.  
Men shulardan olganman toleyimga tonglarni,  
Garchi falak beqaror, havosi turli-turli,  
Buyuklarning turlanmas siymosi turli-turli.

Elda fidoyi jonga "bersin to'zim" deganlar,  
Qancha menga duch bo'ldi "dunyo o'zim"  
deganlar.  
Qarqunoqdek o'z tuxmin o'zi cho'qib yeganlar,  
Agar dunyoga kimning parvosi turli-turli,  
Burdi yo'q ul odamning, dunyosi turli-turli.

Na maydonga kirmishman – har qadamim  
otashdir,  
Haq deb yondim, ko'ksimga Haqning o'zi nur  
sochdi.  
Haqni mansab, rizq bilib, ko'plar yo'ldan  
adashdi,

Garchi vatanning tog'i, daryosi turli-turli,  
Ammo bo'lmas yurakning Xudosi turli-turli.

Netay, himmat bilmasalar mendan himmat  
so'rsalar,  
Yozg'utida xat yo'qlar mendan hujjat so'rsalar.  
Boshimdagi nurdan ham biror illat so'rsalar,  
Nechun taqdir kitobin inshosi turli-turli,  
Sahfasi turli-turli, imlosi turli-turli.

Go'zallarkim vafoni sochdek ming xil kesdilar,  
Oydek muqim yo'l tutmay, har epkinga esdilar.  
Tog' ko'rganda tug'ishgan sahrosidan bezdilar,  
Oxir sarson qoldilar, ravosi turli-turli,  
Yuzda bo'yog'i turli, ridosi turli-turli.

Do'st-u yor, yurt omonmi, Omon, sen ham  
omon bo'l,  
El hama yaxshi bo'lsa, mayli sen bir yomon bo'l  
Lekin sen nur tomon bo'l, sen adolat tomon bo'l,  
Ko'ngling birdir – agarchi oshnosi turli-turli,  
Umring shundan go'zaldir, navosi turli-turli.

## UYG'ONISH

Quyoshdan bir nurli ko'chki qo'zg'otgan,  
Qishning muz choyshabin parchalab otgan,  
G'aflat uyqusidan yerni uyg'otgan,  
Bu bahor emasmi,  
Savolim, shuldir?!

Tongga o'choqboshi singari shoshib,  
Eshikka qo'shqanot bag'ishlab ochib.  
Farzandin uyg'otgan mehrlar sohib,  
Bu ona emasmi,  
Savolim shuldir?!

Davraboshi bo'lib aldov, xiyonat,  
Burchakka qisilgan paytlar diyonat,  
Vijdonni uyg'otgan, solgan qiyomat,  
Bu imon emasmi,  
Savolim shuldir?!

Olam bir yoq, seni bir yoq etolgan,  
Vafoni yurakka bayroq etolgan.  
Tunni yulduz bilan uyg'oq etolgan,  
Bu sevgi emasmi,  
Savolim shuldir?!

Lekin bir xalq mudrab, yotinqirasa,  
Har kimg'a o'z tinchi yoqinqirasa.  
Shoirlari qo'rqib bosinqirasa,  
Xalqni kim uyg'otar,  
Savolim shuldir?!



**TARIX MUZEYIDA**

Ko'rganing qoladi degan bir gap bor,  
Tarix muzeyiga kirdik... ko'rgani.  
Jahonni titratgan sohibqironning,  
Qiziq-da, birpasda mahv bo'lgani.

Mana erk! Bir uyda shoh bilan qulning,  
Zabarjad toji-yu chipta kovushi!  
Ammo "msye!" deya xayolni bo'lar,  
Boshlovchining hissiz, silliq tovushi!

Botirlar ishidan shod tursak, ammo,  
Hush-u xayollarni bo'g'di bo'lak hol.  
Hamma narsa erkin bo'lganda endi,  
O'zimiz yurolmay qoldik bermalol:

Biri "Hech narsaga qo'l tekkizmang!" deb,  
Bittasi "Sekin yur!", "Jim!" deb do'q urar.  
Yurish-turishingni cheklasa biri,  
Biri gapirishni man qilib turar.

Chapga mumkin emas, o'ngga sirayam,  
Ortiqcha savolni jinlari suymas.  
Uzoq qoldirmaslar bir yerda, ammo  
Mundoq ilgari ham ketgani qo'ymas.

Ajabo! Bitta xalq shuncha jon chekib,  
So'nggi, og'ir jangni etganda tayin,  
Zo'rg'a ag'darganda bitta podshoni,  
O'rniga chiqibdi mingta "xo'jayin!"

\* \* \*

*Ahmad Yassaviy maqbarasi poyida yerga  
yumalayotgan ziyoratchi ayollarni ko'rib...*

Yumalang opajon, yumalang singlim,  
Ulug' Yassaviyning xoki poyida.  
Ko'rsa e'tiqodning boz tirilganin,  
Ruhi yuksalgaydir yotgan joyida.

Yumalang opajon, yumalang singlim,  
Zora duolaring topsa ijobat.  
Zora barham topsa, yurtimizga ham,  
Chor tarafdin xuruj etguvchi ofat.

Yumalang opajon, yumalang singlim,  
Ulug'larni yodlab cho'kingiz tizlar.  
Balki Temur bunda bosh ekkidan,  
Ulug'bek boshida balqqan yulduzlar.

Hatto taqir yerga chin ixlos qo'ysang,  
Ko'ngilga shundan-da oliyroq taxt yo'q.  
Nurlar, sharpalarning bu quyunida,  
O'zingni tanishdan ortiqroq baxt yo'q.

Yumalang, qaysi bir go'shada agar,  
Ko'ngling andakkina topsa bas taskin.  
Hech kim tinglamagan, anglamagan qalbing  
Iymon ko'zgidin topsa bas aksin.

Yumalang opajon, yumalang singlim,  
Yetmish yil kimlarning o'p madik poyin?!  
Na o'zing yolchiding, na otang, bobong,  
Na o'tmishing aniq, na ertang tayin.

Ayollar shu taxlit tavob etsalar,  
Bu, demak, eng so'nggi, zarur qoida.  
Balki Ona Yer ham ko'ksin changallab,  
Shundoq yumalanar Quyosh poyida.

\* \* \*

Oy chiqdi-yu, lekin qamar yo‘q,  
Yer ko‘rindi, ammo samar yo‘q.

Bugun ko‘plar Tangridan so‘zlar,  
Lekin asl bir payg‘ambar yo‘q.

Millat uchun aziz joy qani,  
Poytaxt bor, lekin shahar yo‘q.

Bulg‘angan chog‘ Bog‘i Eram ham,  
Kim aytadi: “Sutda zahar yo‘q!?”

O‘z kasbidan kim xordir, ko‘ring,  
Unda ilohiydan asar yo‘q.

Bizga zulm qilg‘onlar qani,  
“Agar” bor-u, lekin “magar” yo‘q.

Suvratga tush yorug‘ dunyoda,  
Omon, ushbu bordir, digar yo‘q.

## KO'HNA HIKMATLAR

Shohlarga zar yig'moq azal taomil,  
Ammo el doim zor, g'aznabon – johil.

Odamning o'z rizqi asli bir hovuch,  
Bersang ammo doim olmoqqa moyil.

Kasbu korning sehri, qadri yo'q joyda,  
Davlat ishinda ham bo'lmas takomil.

Ahmoq miroblarning kasridan, ko'rdik,  
Uch devor ichinda nuradi Bobil.

Ro'shnolig' bermasa dehqonga davron,  
Laylatulqadr ham bo'lmaydi vosil.

Izma-iz mushkullar tug'ar kun va tun,  
Lozimdir har mulkni boshqarsa oqil.

Muzlug' dovonlardan o'tgan daryoning,  
Azmigamuborak bo'ldi qo'sh sohil.

Nabilar nazdida Bibi Maryam pok,  
Oshiqalar ohidin Maseho nozil.

Yot iqlimdan kelgan ne-ne ko'chatlar,  
Bihishtga o'tqazdik, bermadi hosil.

Dahshat, qirg'iy etding, lekin o'lmadik,  
Ustuvor millatmiz, bas-da, ey qotil!

O'zgalar naqdini qizg'onar hosid,  
Ulusga baxsh etar borini fozil.

So'ling va sog'ingda, bo'yning, boshingda  
Lainlarning yuki, bu ne tag'ofil?!

Tole qushi tilar kaftingdan dona,  
Foydavu ziyoning shunga muqobil.

Ulug' o'tmishingni o'zing unutding,  
Azal hattotlari ulashmas oy-yil.

Yuz yil o'z girdini qo'rg'on etganlar,  
Titrarlar, eshikni qoqsa azozil.

Anor nihon gullar garchi ko'zlardan,  
Bahorda g'ofillar – kuzda ham g'ofil.

Rom etsa yolg'onlar elning qulog'in,  
Ochilmas, burg'usin chalsa Isrofil.

Dunyoda to bitta qul xalq bor ekan,  
Zamon odil bo'lmas, imonim komil.

**1986. KUZ**

Oydin kuz oqshomi. Bir xayol surib,  
Nenidir istadim ko'kdanmi, yerdan.  
Garchi bilar edim, bu ro'hna ravoq,  
Sirlarin ochmaydi hammaga birdan.

Yulduzlar! Bu qanday mavj?! Ne harakat?!  
Kim u mash'al tutib kelayotganlar?!  
Demak, bor, huv olis sarhadlarda ham,  
Men kabi bezovta bo'layotganlar.

Haq maqsadli odam doim bezovta,  
Umidning yo'llari bo'lmas unga berk.  
Go'yo eski lip-lip kinoda ota  
Beiz ketgan o'g'lin ilg'ab qolgandek.

Ko'zim kurtagidan uchgay kapalak,  
Darhol chamanlarga urarkan o'zni.  
Demak, bizlarga ham intizorlar ko'p,  
Demak, kimdir sevib asraydi bizni.

Olamda kechikkan bahorlar yo'qdir,  
Kechikkan vijdon bor, chalajon matlab.  
Shu bois tabiat muammoni ming,  
Yechimini esa berar bittalab.

Odamda geolog olim ruhi bor:  
Tog'larning granit jildlarin titib.

Million yilgi yaproq izini izlar,  
Bugun oltin bargni jim bosib o'tib...

Oydin kuz oqshomi. Xayolga shunday  
Ming xil o'y keladi, ming turli so'zlar.  
Aniq bir haqiqat jamol ochsin deb,  
Tinmay igna urar tunga yulduzlar.

\* \* \*

Qor bosgan oq-oppoq dalada ko'rdim,  
Qimir etmay turar to'p qora tulpor.  
Qish obdon bekitgan cho'ng qora toshning  
Besh-olti joyida erigandek qor.

Tulporlar, hoy! Qora qirni uyg'oting,  
Mudroq xomrezani yoki qiling bas.  
Sizning ul uchishlar bo'lmasa, bu yer –  
Keraksiz bo'shliqdir, beun va bekas.

Qora tulporlarim mening, qanotli,  
Turmang, uch-ing-ko'ching tez bo'lib o'qdan!  
O'zni shundoq oqlang, qir ham qutulsin  
Bugun oq ko'ringan qora sovuqdan.



\* \* \*

Daraxtlar va giyohlarning tarhi-fayzini  
bir risola etmoq istab,  
sozlab bayotin,  
obdon boqsam o'z umrimning qabatlariga  
men yashabman o'shalarining rangin hayotin.  
Ha-da!  
Gohi, bo'yterakdek, dirdov qolibman,  
Na gul va na meva tugib, o'z-o'zim bilan.  
Sal bulutga barglarimni gizlab teskari,  
sal shamolga qo'porilib ildizim bilan.  
Goh o'rikdek, mevamdan to mag'zimga qadar,  
yuraklarga malham, davo yig'ib yashabman,  
Goh anordek, bahorni "pov" yonib qarshilab,  
sal yot nazar tegsa gulim to'kib tashlabman.  
Men tok bo'ldim.  
Zanglarimga zamindan sharbat,  
barglarimga oq quyoshdan ziyolar soldim.  
Hayot barpo bo'lgandagi alvon isyondan  
ko'ngillarga sarxush surur, havolar soldim.  
Goh shunchaki bir ihota – chaqir butazor –  
ko'p yo'llarni asradim men to'zsa qor, dovul.  
Goh oshiqalar talpinguvchi majnuntol bo'ldim,  
goh barxanlar ko'chkisini to'sgan saksovil.  
Yo iqlimlar keskinlashgan chog'i yurtimda  
yuragimga turfa qushlar qayg'usi tushdi,  
ularni yoz olovidan, qora sovuqdan

yashiroidim – cho‘ng gujumlik baxti yetishdi.  
Goh tut bo‘ldim.

Olam ipak kiymagi uchun

gardanimga qayta-qayta kallak soldilar.

Goh bolalar labida oq marvarid bo‘ldim,

goh ko‘ksimni tanbur uchun o‘yib oldilar.

O‘h-ho‘, agar sanayversam,

umrim shajari

bog‘lar qayon, tog‘- u qirga boylanib ketar

va qush uchar yuksaklardan endi boqilsa,

olam yashil maysazorga aylanib ketar.

Aholisi nihoyat zich yashil saltanat –

yalpiz, ang‘iz, ismalog‘- u binafsha, bug‘doy...

Mavjlanishim – dengizlardan qolgan esdalik,

ne muzliklar erigandir taftimdan bug‘day...

Til chiqarsam goh yerimning dardin yorgali,

qatqaloqlar qisuvidan ozurda jonman.

Tongning tiniq durlarini tun changalidan

omon olib chiqqanimdan – pokman, omonman,

Men – maysaman, qitiqlayman tovonlarini

bolakaylar yelkamda shod o‘ynagan damlar.

Ha, giyohman – poyandozman barra va

yumshoq,

tuprog‘imga og‘ir botmasin deb qadamlar.

\* \* \*

Ko'zingda munavvar dunyolar,  
Ko'zingda sevgining diyori.  
Ko'zingda tazkira etilgan,  
Azaliy bir ishqning ash'ori.

Lekin sen men tomon boqmaysan,  
Bilmadim nelar g'ov yo'lingga.  
Yo Sukut ismli yulduzdan,  
Bir og'ir tot tushgan tilingga?!

Jimlikda toldirma sen meni,  
Ko'zingdan mujdalar uchirgil.  
Ko'zingni – ul qora kurrani  
Men yongan mehvarga ko'chirgil.

Topmasang, adashsang, to'xtasang,  
Boq, yovlar tiyrlar otarlar:  
O'qlarning izidan qarasang,  
Ko'zlaring qalbimni toparlar.

\* \* \*

O'qiy olmas bo'ldim kitoblar,  
harflar ko'zga arang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
so'zlar dostonidan ketib.

Chaman kezsam endi tinchim yo'q,  
na kapalak, na rang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
gullar bo'stonidan ketib.

Oqshom ko'zni yumsam ham shu hol,  
ko'kda yalt-yalt bir jang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
yulduz osmonidan ketib.

Muhabbat deb keldim dunyoga,  
oshiqqa yer-ko'k tang ko'rinar,  
faqat sening chehrang ko'rinar,  
dunyo har yonidan ketib.

\* \* \*

Quyosh tong oldida qizargan kabi,  
G'unchalar qisinib yuz yorgan kabi  
iymanib kelasan,  
ochilolmaysan:  
“Anavilar bor-da, o'shalar...” deysan.

Qo'lingda Zuhradan go'yo bir xat bor,  
go'yoki Laylidan meros qismat bor,  
ming yillik yozg'utdan qutulolmaysan:  
“Anavilar bor-da, o'shalar...” deysan.

Azizam, yulduzlar falakda baxtli,  
inson o'z qolbida –  
yurakda baxtli...  
Sen sira o'zingni nurga solmaysan:  
“Anavilar bor-da, o'shalar...” deysan.

Gulim, “o'sha”larga o'chma-o'ch ochil,  
sening uchun bugun bog'lar bo'sh, ochil!  
Ularni qo'yaver, ular qolmaslar,  
chunki bizlar kabi seva olmaslar!

## NOZIM HIKMAT ZINALARI

*Nozim Hikmat bir gal Toshkentga kelgani-da nashriyotga kirishi lozim bo'lib qoldi. Lekin binoning yangi – zinalari bitmagan, o'rniga taxtalar tashlab qo'yilgan edi. Shoirning yuragi ham ancha charchab qolgan paytlar...*

*To'rtinchi qavatga uni qo'lda ko'tarib chiqdilar.*

Uni eltar ekan mehrli qo'llar,  
oyoqlar ostida taxta lapanglab,  
xayollar ichradir mening turk og'am,  
Xizr bobo yanglig' o'zda nur jamlab.

Bu zinalar gapmi?!  
Moviy ko'z ustoz  
azob yo'llarining o'tgan baridan –  
turmalar, tergovlar, o'ch, razolatning  
turfa qabatlari, zinalaridan.

Oh, sening taqdiring!  
Ozmi jahonda,  
Shoirlarga qatag'on qilguvchi turqlar!  
Ozmi inqilob, deb yo ozodlik deb,  
Tilidan, elidan quvilagan turklar?!

Qaydagi erksizlik, xiyonat hokim,  
Kasofat mirshabdir, tulkilar to'ra.  
Jahonning jamiki sotqinlariga,  
Shoir o't ochishdan tinmaydi sira.

O'tmishdan kelarmi, kelajakdanmi,  
la'nat jaholatga!  
Senga ham la'nat,  
Shoirning qo'lini tishlagan kishan,  
yangroq so'zni yovi – biqqi sukunat!

She'riyat! Bardam bo'li!  
Yuksalmoqdamiz  
so'ngsiz zinalardan! Qaytmasimiz izga!  
Bizga cho'zilmoqda minglab mard qo'llar,  
Yuraklar ergashib kelmoqda bizga.

Doim shu ishtiboh, doim shu gina,  
Hayoning oldida dunyo kichkina.  
Bir sazo kutibsan mendan jimgina,  
Men oldga bir qadam o'taqolmabman.

Na elchim bor mening, na tarjimonim,  
Tilsizligim bois ortar armonim.  
Xayoldan bo'lakka yetmas farmonim,  
Yuragimni vakil etaqolmabman.

Bori el baribir so'zlarlar bizdan,  
Yolg'iz o'y sursak-da, kelarlar izdan.  
Hechsa, borligimni gizlab yot ko'zdan,  
Soyangni bir nafas tutaqolmabman.

## 2-3-YANVAR, XORAZM

Xorazmda qor yukidak og'ochlar sindi,  
Kun-tun falak tegirmoni muz sepdi go'yo.

Qurib

ko'kka uchib ketgan Jayhunni endi  
Bulut bo'lib tushishidan bormi bir ma'no?!

Oyoqlarin muz novdalar qo'yvormay, ushlab,  
Parvozlari qotishgandek sovuq temirga.  
Shoxlar aro panoh topgan junjikkan qushlar,  
Daraxtlarga qo'shilishib qulashdi yerga...

O'zbekiston! Sening o'ktam oyoqlaringni  
Yuz yil shundoq qo'yvormadi Shimol muzlari.  
Yuking – og'ir, shamollar – och...

Va shoxlaringda

Jon kushlarim ming jovdirab boqar ko'zlari...

Qahratonda himoyatsiz qoladi muhit,  
Yiqilganlar, to'xtaganlar, so'zsiz – o'ladir.  
O'zbekiston, erk daraxtim, o'zni bardam tut,  
Parvozga shay qushlar bilan yelkang to'ladir!

1992



## UY

Bu ne oyina uy, ne billur qasr,  
Nurlar, sharpalarning bu qanday raqsi?!  
Har bir nafasingga bunda bor tasvir,  
Har yurak zarbining ko'rinur aksi.

Bu ne oyina uy, har bitta ko'zgu –  
Sa'yi a'molingga aniq shahodat.  
Tomonlar to'rtman deb solmaydi qutqu,  
Ko'zlarga hokimlik qilmas mahobat.

Jimir-jimir chashma yo qush ko'zlari,  
Ustunda titragan sezimli simob.  
Barida bir ruhning bordir izlari,  
Ayni payt savoldir, ayni payt javob.

Endi men aminman, shu oydin uyda,  
Ya'ni ayon joyda har bitta samar.  
Odamzod yashaydi – ko'zi uyquda,  
Umr ne, mazmun ne, butkul bexabar.

Yo olis quyoshning elitib tafti,  
Yo oygacha borday shay taxtiravon.  
Yulduzga payvandday umr daraxti,  
Loqayd abadiylik sig'inar inson!

U bilmas, bu ko'zgu nechog' g'aroyib,  
Xatto nafas tegsa xira tortishin!

Salga darz ketishi, salga qorayib,  
Bunda qorong'ulik yana ortishin.

Bilmas, na ul har kech yulduz yomg'iri:  
Bilmas, kimlar bois qolib jabrga.  
Butrab o'n sakkiz ming olamning biri,  
Billur kukunlari to'kilur yerga!

Nega hushyor etmas uni bu falak,  
Koinot – ulug'vor oyina erur.  
Unda neni ko'rsak, neni ilg'asak,  
Bu – o'zga olamlar osha kelgan nur!

Bu uydagi har barg, har gul yaprog'i,  
Oqmi-qora bulut, yo tomchi yomg'ir.  
Bari hisobdadir, bordir so'rog'i,  
Bari bir-birining suvratchisidir.

Uylang, bul makonda mehr yo qahr,  
G'azab yo muhabbat – ketarmi izsiz?!  
Birin ham qoldirmay bu ko'zgu axir,  
Odamning o'ziga qaytarar, so'zsiz!

Bilmas, bilmaydi, bu oynakor uyda,  
Million rasmi bor – tan olmas odam!  
G'ofil, kim ne qilar degan bir o'yda,  
O'ziga hukm yozib boradi, nodon.

Men endi sezaman – jismim ko‘zgudir,  
Ming-ming billur yulduz suzar qonimda.  
Tafakkurim – ko‘zgu, ismim ko‘zgudir,  
Yaratganning rasmi bordir jonimda!

Ey do‘st, ey safardosh, ey sen hamxona,  
Hayotimiz! Birgamiz! Baxtimiz kuldi!  
Senga ishonaman! Tik boqaman, ha,  
Sen ham Haqiqatdan qo‘rqmasang bo‘ldi!

1992

\* \* \*

Ishqdan hol soʻrdim, ul:  
“Ishq – hol ermas!” – dedi.  
“Ishq, aytgil qismatim?!”  
“Ishq – fol ermas!” – dedi.

“Ishq, suvrat hadya et!”  
“Ishq, bu – maʼno!” dedi.  
“Ishq, darding oʻldirur!”  
“Ishq, bu – davo”, dedi.

“Ishq, hamroh oʻl!” – dedim,  
“Ishq – sorbon!” – dedi ul.  
“Ishq, kel, sogʻindim-ay!”  
“Ishq – armon!” – dedi ul.

“Ishq, sen qalbimdasan!”  
“Xotiring jammu?!” – dedi.  
“Ishq! Diydor istadim!”  
“Ishq oʻzi kammu?!” – dedi.

\* \* \*

Kuzda men har holda tabiatda ham,  
Bir tinchlik borini sezaman osud.  
Jilg'a tinch uzalar, tepa olar dam,  
Yechib qo'yilganday qilich va sovut.

Qani ul bahodir, nahot jang tingan?!  
Anhor uzra ko'prik keng nafas olar.  
Faqat qayrilishda, o'zni tutolmay,  
Mavjlar bir-birini shapatlab qolar.

Huvuzun qirlarning so'ngiga boqsang,  
Xotiraday xira ko'rinar tog'lar.  
Fasl tugab borar. Yo balki asr  
Mezonlar bo'shliqdan bir vido xohlar.

Gap huv botayotgan quyoshda emas,  
Butun sir va jumboq kuzning o'zida.  
Goh u bir-ikki ho'l bulutni ushlab,  
Savalab qoladi yuz-u ko'ziga.

Bir to'rva olmani uyga eltguvchi,  
Dehqon qiz o'ylamas oldi-sotdini.  
U tezroq va tezroq uyiga kirib,  
To'ldirgisi kelar ko'zgu sathini.

Undagi bosiqlik, hayo olmasi,  
Kuzakning kimiga balki qarindosh.

O'z qizlik rejasi bilan ishlaydi,  
Uning qalbidagi bokira quyosh.

Kuz. Tunni kutmaymiz. Lekin ufqlar,  
G'alayon qopqog'in kovsharlar alvon.  
Endi tungi bozor uyg'ona boshlar,  
Somon yo'li bo'ylab kelar yuz karvon.

Yulduzlar, zargardan yangi chiqqanday,  
Samo rastasida yorqin yoyig'liq.  
Bu hafta bezovta yurdi andak oy,  
Kemtikligin o'ylab yuragi dog'liq.

Kuz. Tunni kutmaymiz. U o'zi kelar,  
Bir ne olib kelar bashar tinchiga.  
Tun, qora turnadek, jo'jalarini,  
Titroq parlarining olar pinjiga.

Kuz. Tunni kutmaymiz. Chunki osmon,  
Bugun teran va sof. Bugun mukammal.  
Taqdir, ehtirosli umr ishlarin,  
Doim shunday qo'lla! Va shunday et hal!



Olis fazo tubidan u goho yorib chiqadi,  
Go'yo Arshning oq maktubin eltgan samoviy  
elchi.

Goho shamga qo'nib, tunni burchaklarga tiqadi,  
Qora qalam ostida u – ham tarixchi, ham tilchi.

Yolg'izlatib qo'ymas lekin odamni u hech  
qachon,  
Goh quyoshdan qarasa, goh oydan yo'llar oq  
aksin.

Uni shimol osmonida kuzatganman ne zamon,  
Uzun qutb kechasiga chizganida tong rasmin.

Bahor chog'i qaldiroqlar vahm yurish qilganda,  
Qo'shilishib ketganida zamin, zamon va falak.  
Kelgindi va kaj bulutlar qaqshab xuruj qilganda,  
Yer kemasin yelkan bo'lib yurgizgan shu –  
kamalak!

Tushlarimga kiradi u, kiftimga par ulaydi,  
Idrokimda o'n sakkiz ming olam bo'ladi paydo.  
Goh boshqalar yuragidan turib meni imlaydi,  
Tushunuksiz suvratlarda tilga kiradi goho.

U aslmi? Bizgacha yo yetganmi sinib-sinib?!  
Yo'q, yo'q, u hech uzilmasdir! U – butunning  
davomi!



Mayli, bizga kelgan bo'lsin, o'z chin yulduzi  
so'nib,  
Ko'p ulug'dir hayot uchun har lahzalik in'omi.

Mo'jizakor ne nurdir bu? Ne bu ilohiy xabar!  
Vaqtdek, nogoh o'chib ba'zan bar tuttirmay  
ketadi...

Uni tanib ulgurganim, suyganim – qutlug'  
samar,  
Umrimning shu qismini ham umrim desam  
yetadi!

1992

\* \* \*

Bolalikda o'ch olishga o'ch edim juda,  
Tinmas edim bir turtganni ikki turtmasam.  
Keyin bildim, ne ko'p – nokas ko'pdir dunyoda,  
Na so'z aytib ulgurasan, na ichib qasam.

Odam yorug' xayollarga xoja ekan chin,  
Ko'ngilda kin, g'araz saqlab yurmagi xato.  
Yomonlarni bir kun albat jazolash uchun,  
O'chga o'zi hakam ekan Tangri Taolo.

1992

\* \* \*

Bu bog'lardan bizlar o'tdik,  
bizim izdan kimlar o'tar?!  
Bu yo'llarga bizlar yetdik,  
vafo falak, kimlar yetar?!  
Ey, odamzod, qalbingdagi,  
chamanlarning holin so'ra!  
Og'iz ochding, maqsad uchun  
so'zlaringning bolin so'ra!  
Adil toqqa suyanganlar,  
qo'llardagi toshlar nechun?!  
Egilmasa Haqqa bo'yning,  
g'urur nechun, boshlar nechun?!  
Tong lahzasin qonli ko'rib,  
bag'ringni sen qon etmagil!  
Qilich tutgan har nokasni,  
botir bilib jon tikmagil!  
Nazar etgil, yosh-u keksa,  
bir malhamga zordir bu kun.  
G'azabni qo'y, faqat mehr,  
faqat mehr kordir bu kun!  
Bu bog'lardan bizlar o'tdik,  
bizim izdan kimlar o'tar?!  
Bu yo'llarga bizlar yetdik,  
vafo falak, kimlar yetar?!

1992

\* \* \*

Yonimda turkim bor,  
Taqdirida zo'r kun bor.  
Biz kabi hur kim bor, –  
Yonimda turkim bor!

Yonimda turkim bor,  
Yovlardan tarkim bor.  
Ko'plardan farqim bor,  
Yonimda turkim bor.

Yonimda turkim bor,  
Janubim, sharqim bor.  
Davronda ko'rkim bor,  
Yonimda turkim bor.

Yonimda turkim bor,  
Falakda barqim bor.  
Yurakda erkim bor,  
Yonimda turkim bor.

1992



## **XORIJDAGI O'ZBEKLARIM**

Xorijdagi o'zbeklarim,  
O'lmay qolgan o'zliklarim.  
Qani endi yurtga keling,  
O'z xonlarim, o'z beklarim.

Yurtga keling, yurtga keling,  
Ichga keling, sirtga keling.  
Mayli, chilvir sochga keling,  
Yo burama murtga keling.

Xorijdagi o'zbeklarim,  
Sizga yo'qdir hech keklarim.  
Kelib uyimni to'ldiring,  
Quvg'inda yurgan erklarim!

Ko'chalarni guv to'ldiring,  
Gullarni hidlab so'ldiring.  
Xorijdagi o'zbeklarim,  
Xuddi o'zimizdeklarim.

G'amlarimni bayoz tortdi,  
Demang kim ko'p, kim oz tortdi?!  
Dengizlarning og'ir yukin,  
Dur izlagan g'avvos tortdi.

Oy chiqqani rostdir bu kun,  
Kun tuqqani rostdir bu kun.  
Qora ko'zlar yoshi tinib,  
G'animlar yer osti bu kun.

Keling, tanda bu jon birdir,  
Umid birdir, imon birdir.  
O'zbekiston bo'linmaydir,  
Ona O'zbekiston birdir!

Xorijdagi o'zbeklarim,  
Xuddi o'zimizdeklarim.  
Qani endi yurtga keling,  
O'z xonlarim, o'z beklarim.

**BU – MASHRAB, MASHRAB**

Falak daraxtidan ayni tong chog'i,  
 Oq-qora qushlarni hurkitgan kim u?!  
 Yoz bazmi oldidan o'n sakkiz oqshom,  
 Bulbulga sho'x kuylar o'rgatgan kim u?!  
 Kim u, so'zlariga sira yo'q taraf,  
 Bu – Mashrab, Mashrab!

Bu nechuk manzildir, tog'lar soqchidir,  
 Na beshik – ko'k-yashil bayroq yopinchi?!  
 Bu qandoq go'dakdir, allasi – bo'ron,  
 Yulduzlar – o'yinchoq, yashin – ovunchi?!  
 Kim u, bulutlarni yirtgan bir qarab,  
 Bu – Mashrab, Mashrab!

Kim u, temuriylar xonadonining,  
 O'choqlarin quchib, qo'r titayotgan?!  
 Yo'llar tiklanishin, toj yarqirashin,  
 Millat uyg'onishin zor kutayotgan?!  
 Va zulmatni buzgan na'ralar boshlab,  
 Bu – Mashrab, Mashrab!

Kim u, yupun millat dardi qayon-u  
 Biri biriga yov beklardan bezgan?!  
 Mansab, hoy-u havas erkidan kechib,  
 Hokimlar, taqiqlar, cheklardan bezgan?!  
 Bu qanday maktabdir, bu nechuk matlab,  
 Bu – Mashrab, Mashrab!

O'g'ri-qaroqchini arzanda tutgan,  
Qo'rqoq qozilardan hazar etgan kim?!  
Kunimiz shu-da, deb, har ko'yda qolgan,  
Ko'ngan, rozilardan hazar etgan kim?!  
Kim u, haqsizlikka otilgan g'azab,  
Bu – Mashrab, Mashrab!

Ho'-ho', kim yiqildi fitnadan nogoh,  
Lekin qo'lidagi haq jomi butun?!  
Imoni butundir, sevgisi butun,  
Ko'ngli butunlarga salomi butun,  
O'lsa ham ketmagan bizlarni tashlab,  
Bu – Mashrab, Mashrab!

Ko'zlar mo'miyoviy, kim u, mehribon,  
Mingbuloq olovi ustida paydo?!  
Kim u, Haj yo'lida yurtdoshlar bilan  
Umidlari kabi kiygan oq rido?!  
Kim u, ishq ahlini kuylar ko'z yoshlab,  
Bu – Mashrab, Mashrab!

Necha bor elangay yerda jismlar,  
Necha bir evrilgay zamin-u zamon.  
Necha o'zgargaydir rubobda simlar,  
Ammo abadiy nur, abadiy isyon –  
Tangriga ham suyuq tashlayolgan gap,  
Bu – Mashrab, Mashrab!



Hali ko'p uxlarsan, ogoh bo'l, yurak,  
Axiran uyqudir olamning kori.  
To ko'mib ketmasin yana ming-ming yil  
Maydalab yog'uvchi g'aflat g'ubori.  
Yur, yur, shamolingdan tumanlar tarqab,  
Ey, Mashrab, Mashrab!

Kel, bugun, ey, shoir, gumroh to'polon,  
Turli guruhlardan nifoqni ko'tar!  
Umgani ohista tiklanayotgan  
Xalqing-la bu ozod bayroqni ko'tar!  
Suvrating bir sharaf, ruhing bir sharaf,  
Ey, Mashrab, Mashrab!

### UCHAR TARELKAGA

Xush kelibsan, tarelka, hoy,  
Bizning saxiy bu elga, hoy!

Tanla qulay bir go'shani,  
Bizga ayon et peshani:

Kimsan? Qaydan kelding?! Nega?  
Elchimisan yoki ega?!

Qanday yuk bor, xo'sh, yelkangda,  
Ne keltirding tarelkangda?!

Tashrifing – sulh yaqinlikmi?  
Tub maqsading yo kinlikmi?!

Keldi yurtimizga ko'plar,  
Tiqdi ko'zimizga cho'plar.

Tarelkang bo'sh, sen och bo'lsang,  
Bir madadga muhtoj bo'lsang,

Tush-u faqat o'zingni bil, –  
Ortda qolar, izingni bil!

Ishing – ajib, yuzing – jozib,  
So'zing – najib, iching – kozib.

Sen ham toptab orimizni,  
Tashib ketsang borimizni.

Bilki, qayga bekin – qopil,  
Qolmagaymiz bu gal g'ofil!

Bayroq etib alam – o'qni,  
Arshgacha titib ko'kni.

Kelgan barcha xil yov uchun,  
Barcha zulm-aldov uchun.

Qahrimizdan kuch olgaymiz,  
O'ch olgaymiz, o'ch olgaymiz!

1990

## ILOHIYLIK XUSUSINDA

Menga tavdir bo'ldi bir suhbat ilohiydin,  
Munojot bandadandir, rag'bat ilohiydin.

Bul omonat jon o'zi oliy mukofotdir,  
Ne yana kelmish menga navbat ilohiydin.

Dilda suvrat aks etib, diydortalab bo'ldim,  
Ne navo bu, ne chiroy, hayrat ilohiydin.

Bir ko'ngilni ovlamoq andoq mo'jizakim,  
Yetti iqlim sayriga ruxsat ilohiydin.

Bul na o'tkir ignadir, bog'landi turfa ip,  
Kiydi so'z jondin libos, xil'at ilohiydin.

Umri guldan qisqadir, kapalak gul sevdi,  
Gar qanot qoqqunchalik fursat ilohiydin.

Ko'ksingizda navbahor sehrin asrang, yoshlar,  
Chunki ogoh fasli – bu, muhlat ilohiydin.

Zulf ol yuzni to'sib berkitdi do'zaxni:  
Nomusu, iffat, hayo, jannat ilohiydin.

Menda oz deb, unda ko'p, ko'zlarda kir  
yig'mang,  
Asli ganj iymon erur, nusrat ilohiydin.

Nafsi ustun kimsadin tog' ham yiroq tushar,  
Chunki insonga sharaf, masnad ilohiydin.

Tolib etdi ko'p yig'ib bexosiyatlarni,  
Ul muallim, do'zaxiydir, la'nat ilohiydin.

Beriyolar davrasi fitna-fasod erur,  
Boshlarig'a o'ch yog'ur albat ilohiydin.

Ikki olam tashvishi yuk bo'lsa, g'am chekma,  
Qahrni yengsang, kelur shafqat ilohiydin.

Haq esang el oldida, Haq oldida rostdan,  
El ko'zi birlan boqur qismat ilohiydin.

Shohi odilni azal kuylaydi ahli she'r,  
Tojni tole kiydirur, davlat ilohiydin.

Shohga farzanddek turur turfa maslakli el,  
Barchasin teng tutgali san'at ilohiydin.

To'qson ikki bovli yurt, to'nlarni farq etmang,  
Chunki millat bittadir, millat ilohiydin.

Balqdi olam toqida bayroq yalovmiz,  
Erk deganlar oldi erk albat ilohiydin.

Ko'ngli oq xalqim uchun Makka eshik ochdi,  
Keldi istiqlo'l kuni rahmat ilohiydin.

O'ttiz ikki qush, Omon, yelkangda isyondir,  
Asradin go'zlukni sen, rag'bat ilohiydin.

\* \* \*

Bugun yurt ufqida bir nur ko'rindi,  
Beklarni kengashga chorlang, hazratim.  
Qo'sh boshli quzg'unning qanoti sindi,  
Beklarni kengashga chorlang, hazratim.

Ammo yov aldashga hamon ko'p mohir,  
Ko'nmas, qo'ldan ketsa shundoq javohir.  
Bandi kishanimiz hali ko'p og'ir,  
Beklarni kengashga chorlang, hazratim.

Hali og'zi ola va tumtaroqmiz,  
Ba'zilar qo'lida shundan tayoqmiz.  
Birlashsak ko'plardan qudratliroqmiz,  
Beklarni kengashga chorlang, hazratim.

O'zimiz olaylik yo'llardan toshni,  
O'zimiz aritib dillardan g'ashni.  
O'zimiz boshlaylik keksa-yu yoshni,  
Beklarni kengashga chorlang, hazratim.

Har qalbdagi umid, pok xayol haqi,  
Bayroqda yuz ochgan ilk hilol haqi.  
Tolemizda balodan Istiqlol haqi,  
Beklarni kengashga chorlang, hazratim.

15.XI.91

## **TURG'UNLIK YILLARI**

*“Nega men?!” dostonidan parcha*

Dunyoga sinchiklab tikilgan ko'zlar,  
Mushkul bir holatki payqashga tushdi.  
Qay tomonga boqmang, bari – yo'lsizlar,  
Tolelar ayqash-u uyqashga tushdi.

Yetmish yil el yashab Qur'on, Tavrotsiz,  
Erlar nochor qoldi, ayol avratsiz.  
Zamoy duradgori, asbob-yaroqsiz,  
Ilma-teshik tomni yamashga tushdi.

Qor qora yog'moqda, yomg'ir za'faron,  
Daryolar o'rnida oqmoqda armon.  
Har podsho o'zicha chiqarib farmon,  
Qolganlar bir-birin bulg'ashga tushdi.

Yoqib bo'lakeldik gazni, ko'mirni,  
Zimiston aylaymiz tez ona-yerni.  
Ko'k yutar bundayin ulkan qabrni,  
Odamning soyasi quyoshga tushdi.

Har yerda hokim haq, arboblar g'olib,  
Qonun shularniki, shularda qolip.  
Eng katta aybdor bir yoqda qolib,  
Jazoni boshqalar o'tashga tushdi.

Na mayxona qoldi yurtida, na mehrob,  
Na muqaddas qasr, na aziz kitob.  
Ne-ne oltin boshlar ko'rolmay oftob,  
Nadomat tunida mudrashga tushdi.

Hayronman sen o'zbek degan millatga,  
Yeringni to'ldirding maraz, illatga.  
Ne javob aylarsan bunday kulfatga,  
Qara, poydevoring nurashga tushdi.

Qani elni yaktan etgan donolar,  
Qani uy fayzini tutgan momolar.  
Qani "Birlash! Tiklan!" degan nidolar,  
G'aflat og'usimi yo oshga tushdi.

Na shomda ishing bor, na tongda yoding,  
Aroq, uyqu bo'пти bor e'tiqoding.  
Jahon sahnasidan o'chmoqda oting,  
Nomingdan boshqalar so'zlashga tushdi.

Ko'kda yo'q Ulug'bek ochgan yulduzlar,  
Ko'hna Urganchingni yemoqda tuzlar.  
Yer osti ganjlaring begona ko'zlar,  
Izlab, kovlab, tashib, gizlashga tushdi.

Nechun qoralaysan sen o'z o'tmishing,  
Amir ham o'z kishing, xon ham o'z kishing.  
Ko'rarmanmi sening unib-o'sishing,  
Nechun parvonalar otashga tushdi?

Boyqaroying qotilmish, Temuring xunxo‘r,  
Manguberding zobit, xor, manglayi sho‘r.  
Ne xarob millatsan, bormi biron zo‘r,  
Ustunlar tiklanmay qulashga tushdi?!

Jannat O‘zbekiston, jannating qani,  
Shuncha mehnat qilding, mehnating qani.  
Sig‘ingan, suyangan davlating qani,  
Har daydi it seni talashga tushdi?

Hech kim o‘z moliga qo‘yolmas baho,  
Bor-u yo‘g‘imizni bilmaydi dunyo.  
Hech kimdan so‘ramay-netmay ne yuho,  
Bu yurtdan qurbonlik yamlashga tushdi.

O‘zing bo‘lsang eding o‘zingga qozi,  
Har og‘ir-yengilga bo‘lardik rozi.  
Yetti yotlar qo‘yib nosoz tarozi,  
Oqu qorangni kaj o‘lchashga tushdi.

Bilganing-ko‘rganing paxta bo‘libdir,  
Aqling, tafakkuring axta bo‘libdir.  
Yuz sariq, jigaring so‘xta bo‘libdir,  
Nasling shajarasi butrashga tushdi.

O‘zin, elin, tilin naqd sotgan kim u,  
Bir tanda uch sotqin yashagani shu.  
Buni sharaf bilib nechalar yohu,  
Davrondan mukofot tilashga tushdi.



Davr devorida Qodiriy qoni,  
Shimolga quladi janub Cho'lponi.  
Zahr ichdi billur jom tutgan Usmoning,  
Qonli bazm soqiyni so'rashga tushdi.

Xo'sh, bugun-chi, yo'qmi hech pok tiynat jon,  
O'n joyga xatlanar sal faol inson.  
Kim u, har so'qmoqqa qo'yib yuz qopqon,  
Har yo'lni kim obdon bog'lashga tushdi?!

Kimmish! O'zimizning bular palidlar,  
Bular o'zimizning abduhatiflar.  
Yulduzlar ta'midan bebahra itlar,  
Oyni yaloq bilib uvlashga tushdi.

Kim emish! Barin goh sotgan o'zingsan,  
Bir-biringni g'ajib yotgan o'zingsan.  
Kim bosh tiklasa tosh otgan o'zingsan,  
Axir, o'z boshing ham shu toshga tushdi.

Keldi Mahtumquli aytgan bir zamon,  
Unutdi "Yaxshilik" so'zini yomon.  
Obro' talashmoqda qurt bilan ilon,  
Fillar pashsha bilan savashga tushdi.

Ilm, bu aslida Tangrining nuri,  
Hammaga teng ayon emasdir siri.  
Ko'pni olim etib qamchining zo'ri,  
Shogird ustoz bilan kurashga tushdi.

Kimning eri qattol, kimning ayoli,  
Shundan bir-birida emas xayoli.  
Rom etib o'tkinchi tulporning yoli,  
Ko'plarining ko'zlari o'ynashga tushdi.

Aziz nimamiz bor ayoldan boshqa,  
Kuyib bo'lsalar-da ishda, quyoshda.  
Nechun kirmakdalar yana otashga,  
Qanday sharmandalik bu boshga tushdi?!

Tortilish kuchidan sobitdir olam,  
Quyosh tegrasida sayyoralar jam.  
Aslida mehrdan yaralgan odam,  
Burch yukidan bo'yin tovlashga tushdi.

Inson bir tug'ilar, qayta tug'ilmas,  
Azal bunyodkori qayta urinmas.  
Asli rost narsalar qayta qurilmas,  
Axir, suv boshqa-yu, o't boshqa tushdi.

Ne ko'rding Stalin bo'lganda "otang",  
Ne berdi dovdirdoy, perfe'l Nikitang.  
Go'yo Brejnev ham sening o'z xatong,  
Tirnog'ingni kimlar kovlashga tushdi?!

Rusning uyiga ham kirdi darz, alkash,  
Shundanmi rejalar, yo'llar goh chalarash.  
Shundanmi o'z joyin tashlab beotash,  
Qayda issiq ko'rsa tarqashga tushdi.

Umidsiz shayton deb takrorlab oyat,  
Yolg'iz umid bilan yashash jinoyat.  
Chunki Yolg'on yana to'qib rivoyat,  
O'zin "yangilash"ga, bo'yashga tushdi.

Shuncha saboq yetar! O'zingga ishon!  
O'z aqling, xulosang, ko'zingga ishon!  
So'nggi bor o'z o'g'il-qizingga ishon!  
Bugun shular seni o'ylashga tushdi!

Asli sendan zo'rroq qanday kishi bor?!  
Bugun Sayyorada "O'zbek ishi" bor!  
Hali o'zbekning bir hayqirishi bor,  
Qara, tomirlaring titrashga tushdi!

Buzib sarhadlarni, g'ovlarni olib,  
Bori dunyo bilan qilg'il oshnolik.  
Yo'qsa, o'tmishing hech ko'rmay ro'shnolik,  
Kelajak bir joyni toptashga tushdi.

Qarang Yangilanish degan peshani,  
Artdi u Xalq Ruhi mahkum shishani.  
Bugun qayta anglab Azal ishini,  
Ko'plar orqa-oldin o'nglashga tushdi.

Zamon bir Leninga qaytsaydi, deyman,  
"Hammangiz erkin!" deb aytsaydi, deyman.  
Planli zulmni otsaydi, deyman,  
Yana Plan elni qiynashga tushdi!

Azizlar, do'stlarim, qavm-u qardoshim,  
Istiqbol ne bular, qotdi-ku boshim.  
Ko'zimga g'iltillab kelmakda yoshim,  
Demang: "Shoir yana yig'lashga tushdi!"

Shoir jola to'ksa o'ping manglayin,  
Uning xabari bor bir gapdan tayin.  
Kimningki diydasi qotgani sayin,  
Bilingki, qalbi ham muzlashga tushdi!

She'rdagi tushkunlik dil gavharidir,  
Sadaf mavqeyi ham dengiz qa'ridir,  
Kim desa: "Bu gaplar mendan naridir!"  
Umrini boshqalar yashashga tushdi.

Nega men bu o'tga jonni tikamen,  
Nega men bu o'tni bekor titamen.  
Haqning diydorini o'tdan kutamen,  
O'zi olov ko'nglim ne g'ashga tushdi?

Istagim, bugunmi-ertagami, bas,  
O'zbekning yo'limi-qo'lidami, bas.  
Yuragim rangida bir ne bo'lsa bas,  
Ko'nglim shuni faqat tilashga tushdi.

## **“QUYOSH SOATI” (1974) NASRDAGI NAZMLAR KITOBIDAN**

“Chiq-chiq-chiq...” Bu soatning tovushi. Derazadan Bahor saltanati ko‘rinayotir. – Hovurlanib yotgan huv tuproqda, bo‘g‘otdan uzi-  
layotgan qatrada, havoda, tanamizning har bir hujayrasidagi tuyg‘uda go‘zal va cheksiz hayot qaynab yotibdi. Hayotning mangu, borliqning boqiyiligiga butkul ishonaman!

Hayot fursat misoli poyonsiz va ilinjsiz ekan, o‘lim o‘zi nima, qayerda boshlanadi?!

\* \* \*

Daryo goho to‘lib-toshsa, qirg‘oq buzib tikka yo‘l solib keta boshlasa, bu uning xatosiday bo‘lib ko‘rinadi bizga!

\* \* \*

Yashashni o‘rgat menga, ey qalamcha ko‘chat! Seni ko‘rganimda lablarim tars-tars yorildi! Qirqilgan vujuding yerdan qarz olib hamki, hayotga intilyapti.

\* \* \*

Men esa tomirlarimda gurkirab yotgan hayotimni hech kimga baxsh etganimcha yo‘q. Ey qalamcha ko‘chat, menga yashashni o‘rgat...

\* \* \*

Qadimda jonidan to‘ygan kishilar o‘zlarini daryoga tashlab mangu “orom”ga erishganlar. Kecha men qirg‘oqning o‘zi ham oqim shahdidan yemirilib, suvga “tap-tap” qulayotganini ko‘rdim.

Amudaryo! Nega suvlaringning bo‘tana ekanini bilaman: Bu aslida loyqa emas, oqimga dosh berolmay yiqilganlarning vujudlari!

\* \* \*

Gurlan haqida shunday afsona bor. Bu yerda biri ko‘r, biri lang ikki odam yashagan ekan. Ko‘r langni ko‘tarib yurar, lang uning yelkasida o‘tirib olib yo‘l ko‘rsatar ekan... Tirikchilikni shunday o‘tkazarkanlar...

Gurlan, bu o‘sha o‘tmish kishilarining nomi, moziydan bizga esdalik. Hayot...

\* \* \*

O‘rgimchak to‘raga taqlid qilib yashardi Pashshaoy. O‘rgimchak to‘raning katta-katta tiniq ko‘zlari, mag‘rur salobati, uzoq vaqt og‘ir sukutda tura olishi, o‘zining ipak yo‘llarida nazokat bilan qadam tashlashi, mardligi – hamma-hammasi Pashshaoyning yuksak ideallari,

orzusi edi... Buni u hech kimga aytmas, u haqda gapirishni ham o'ransiz deb bilar, O'rgimchak to'raning nomiga nomunosib so'zlar ishlatib qo'yishdan qo'rqardi.

Yo falak! Bir kuni... Pashshaoyning yurak-chasi yorilib ketay dedi. U Oliy hazratlari tomonidan ziyofatga taklif etilgan edi.

Bormasinmi, oh?! Bordi! Bu yerda hamma narsa go'zal edi! Pashshaoy hayajonlanar, O'rgimchak to'ra bilan yolg'iz o'tirganidan tili tutilib gapira olmas, nafasi siqilib borar edi. U buni bildirmaslikka tirishar, lekin borgan sari negadir holdan toyayotgan edi.

Pashshaoy o'zining ko'rinmas bir tuzoqqa tushib qolganini, o'layotganini juda kech payqab qoldi. Juda kech... Lekin shunda ham miq etmadi, faqat joni chiqayotgan paytda bir so'z deya oldi, xolos:

- O'lsang ham eng ishongan kishingning aldovidan o'lma ekan!..

\* \* \*

O'zining haqligin biron marta yoqlay olmagan odam boshqani himoya qila olmaydi.

\* \* \*

Eshikning tutqichi gerdaydi: "Men jahon eshiklarini ochguvchiman".

\* \* \*

Kotlovan labiga juda yaqin kelibgina ekskovatorni ko'rdim. O'zini "Mana men!" demasdan ham tog'-tog' ishlar qilib qo'yibdi.

U o'z ishiga chuqurlashgani sayin mehnati olisroqdan ko'rinmoqda edi.

\* \* \*

Feruz saroyida maqom kechasi davom etar, kuylayotgan hofiz aql-u hushlar hokimi edi. Musiqa tugagan zahoti xon "jallod" deya hayqirdi. Hamma lol edi. Qo'shiqchiga darra tortildi.

Ertasiga buning sirini so'rganlarida, yosh hofiz qo'shiqning qaysi bir pardasidan chala urg'u bilan o'tganini tan oldi.

\* \* \*

Svetlov she'rga misralar soniga qarab emas, she'rligiga qarab haq to'lashni tavsiya etgan edi. Demak:

– Salom talant! Salom mehnat! Salom mangulik! Xayr gonorar!!!

\* \* \*

Gohida o'lim shuhratga sabab bo'lsa, gohida shuhrat "o'ldiradi...".



\* \* \*

O'zi haqida turfa-turfa ertaknamo gaplar tarqatib yurgan bir qalamkashni bilaman. Undan jirkanaman: She'r homilasi uning yuragida emas, go'yo oyog'ida paydo bo'ladi...

Adabiyotni hech bo'lmaganda ODOBIYOT deb tushunsa edi.

\* \* \*

Mashhur bir kishi havaskorgina bir qalamkashning narsalarini ko'rmoqda edi. Men "ustoz"ga chetdan qarab, vajohatidan "mana hozir bo'sh joyini topaman-ku, mana ishkali chiqib qoladi-ku!" degan o'ta didsiz bir ishbilarmonlikni o'qir edim. Lekin ul "zot" susaygandan susayar, basharasining qayeridadir takabburlik alomatlari yig'ilmoqda edi.

– Ha-a... Umuman... – dedi u o'qib bo'lgach.

...Eh! Shunday "umuman"lar qachon yo'qoladi, shunday "umuman" odamlar-chi?!

Go'zallikni ko'rganda beixtiyor chapak chalib yuboradigan kishilarni sog'inaman.

\* \* \*

Ko'z – topadi. Ba'zan, yashiradi ham!

\* \* \*

Mansab ba'zan noyob bir iste'dodning zamini bo'lib qolsa, ba'zan butunlay bo'm-bo'sh kimsada, favqulodda talantni ochganday bo'ladi.

\* \* \*

Uning butun vujudi qorniga – nafsiga bo'y-sunadi, u – xalta.

\* \* \*

U kishi katta ish qilishdan ko'ra, katta ishda turishni yaxshi ko'rardilar.

\* \* \*

Qiz qalbi go'yo deraza shishasi. Olisdan ming termil, ichkarini ko'rolmaysan. Ko'p yaqinlashaversang esa nafasing tegib xirallashadi.

– Derazangga yaqinlashayapman...

\* \* \*

Izhor etilmay qolgan sevgi – o'tqazilmay qolgan ko'chat.

\* \* \*

Xorazmda tog'lar yo'q emas, bor: – Xorazm tog'lari vohani tongda quyoshdan to'sib qo'ymaslik uchun odamlar qiyofasida yashashadi!

– Xorazmiy, Beruniy, Pahlavon Mahmud,  
Ogahiy, Hojixon...

\* \* \*

Bahorda gullash bilan birga... chirish ham  
boshlanadi. Agar ko'karmasang, chiriysan!

Endigina tili chiqqan qizil lab qizg'aldoq  
shabadada chayqalib yonboshidagi sag'anani  
turtdi:

– Hoy, tursang-chi, bahor keldi-ku!

\* \* \*

– Erkinlik nima?

– Intilmoq, kurashmoq!

– Imkon bo'lmasa-chi?

– Hamma imkoniyatlarga kurashib erisha-  
san. Kurashdan tashqaridagi hayot (agar bu  
hayot bo'lsa, bo'shliq...)

Demak, erkinlikning yashash qonuni – ku-  
rashmoq!

\* \* \*

Odamlar bir-birlariga qarab o'zlarini rost-  
laydilar.

\* \* \*

Dushmanning xatosi dono qiladi, do'stniki  
ado...

## MUNDARIJA

Yurakka.....	3
She'riyat .....	4
“Belanchakda yotar koinot...” .....	5
“Boshqalardek sevishdik biz ham...” .....	6
Maqsudam.....	7
Eshigingdan o'taman.....	8
“Diydor ko'zqusida kavsar onalar...” .....	9
Shoirning umri .....	10
“Qalbindan sir axtarmagil sen...” .....	11
“Xayolimda yashar bir nargis...” .....	12
Sirlarim.....	13
Yonayotgan daraxt.....	15
Ogahiy g'azaliga muxammasi muloqot.....	16
“Yig'ladingu... kuldin...” .....	20
“Sen ketursan, izingdan - ...” .....	21
Xorazm raqsi .....	22
Klod Mone chizgan manzara.....	23
Seni yaxshi ko'raman.....	25
Qo'shiq.....	36
Ayolga maqtov.....	37
Xafa xo'roz.....	38
Oqshom. Gavjum Parij.....	41
Sendan xabar keltirsa.....	42

“O’rtamizda birgina olma...” .....	43
“Ochil, ey gul, gul vaqting bo’ldi..” .....	44
“Ko’rdim: Shukur Burhon...” .....	45
“Charx avzoyi bu dam...” .....	47
“Sog’indim men seni...” .....	49
Men ishqimni aytoymasam o’zingga.....	50
Assalom .....	51
Otajonni eslab.....	52
To’rtliklar .....	53
Komiljon Otaniyozovni eslab .....	58
Hazil lapar .....	59
Ey, sirli diyor Xorazm.....	63
“Men goh mundoq...” .....	63
“Qaydan kelib qolding...” .....	64
“Dilimning rangini gul bilsa bo’ldi...” .....	65
Men she’r yozsam... .....	66
Uchinchi daryo .....	67
“Munojot” tog’i .....	68
“Boqdim jahon ishina...” .....	70
Uyg’onish .....	72
Tarix muzeyida.....	73
Ahmad Yassaviy maqbarasi poyida .....	74
“Oy chiqdi-yu, lekin qamar yo’q...” .....	76
Ko’hna hikmatlar .....	77
1986. Kuz.....	79
Qor bosgan oq-oppoq dalada ko’rdim.....	80
Daraxtlar va giyohlarning tarhi-fayzini .....	81
Ko’zingda munavvar dunyolar .....	83

O'qiy olmas bo'ldim kitoblar .....	84
Quyosh tong oldida qizargan kabi .....	85
Nozim hikmat zinalari .....	86
2-3-yanvar, Xorazm .....	88
Uy.....	89
“Ishqdan hol so‘rdim, ul...” .....	92
“Kuzda men har holda tabiatda ham...” .....	93
Nur qissasi .....	95
“Bolalikda o‘ch olishga o‘ch edim juda...” .....	97
“Bu bog‘lardan bizlar o‘tdik...” .....	98
“Yonimda turkim bor...” .....	99
Bozor hazili.....	100
Xorijdagi o‘zbeklarim .....	101
Bu – Mashrab, Mashrab.....	103
Uchar tarelkaga.....	105
Ilohiylik xususida .....	107
“Bugun yurt ufqida...” .....	109
Turg‘unlik yillari.....	110
“Quyosh soati” (1974) nasrdagi nazmlar kitobidan.....	117

*Adabiy-badiiy nashr*

# OMON MATJON

M A Q S U D A M

*She'rlar*

Muharrir: *Dilrabo Mingboyeva*


Badiiy muharrir: *Farrux Ermatov*

Sahifalovchi: *Azamat Qayumov*

Musahhih: *Dilfuza Mahmudova*

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi  
«ADABIYOT NASRIYOTI» MCHJ

Nashriyot litsenziyasi: AI № AA 0043. 27.01.2020.  
100129, Toshkent shahri, Markaz-15. 1/90.

 (+98) 128-30-04.

Bosishga 20.04.2021-yilda ruxsat etildi:

Ofset qog'oz. Qog'oz bichimi: 70x90<sup>1/32</sup>.

Ofset bosma. Hisob-nashriyot t. 0.0. Shartli b.t. 0.0.

Adadi: 2000 nusxa. Buyurtma №

**UO'K:** 821.512.133-1(081)

**KBK:** 84(50)6

M 31

**Omon Matjon.**

**M 31**    **Maqsudam** [matn]. {she'rlar}/ Omon Matjon.  
– Toshkent: «Adabiyot» nashriyoti, 2021. – 128 b.

“AZMIR NASHR PRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.  
100200, Toshkent shahri, Adham Rahmat ko'chasi, 10-uy.